

Moja Slovenija

INTERVJU

Jurij Souček, igralec

TEMA MESECA

Poletna srečanja v Sloveniji

ZABELEŽILI SMO

Poletje je čas za slovenščino

Nov svetilnik slovenske kulture na tujem

USPEŠNI ROJAKI

Tone Mizerit, Argentina

SLOVENSKE DOMAČIJE

Ob bistrem potočku je mlin ...

ZA SLOVENSKO MIZO

Krumpentoč

MLADI MLADIM

45. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture

I. Pridobitev državljanstva:

Ministrstvo za notranje zadeve

Spletna stran: www.mnz.gov.si

Direktna povezava: http://www.mnz.gov.si/si/splosno/stara_vstopna_stran/za_tujce/upravne_notranje_zadeve/drzavljanstvo_rs_postopek_pridobitve_in_prenehanja_drzavljanstva

Telefon: +386 (0)1 428 42 64, E-pošta: drzavljanstvo-dunz@gov.si

II. Potni listi in vozniška dovoljenja

a) Potni listi

Ministrstvo za notranje zadeve

Spletna stran: www.mnz.gov.si Direktna povezava: http://www.mnz.gov.si/si/pogosto_iskane_vsebine/dunz/osebna_izkaznica_in_potne_listine/; Telefon: +386 (0)1 428 49 61, E-pošta: ssj.mnz@gov.si

b) Vozniška dovoljenja

Ministrstvo za notranje zadeve

Spletna stran: www.mnz.gov.si

Direktna povezava: <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/dogodki/Prebivalci.euuprava?zdid=118>; Telefon: +386 (0)1 428 43 34, E-pošta: ssj.mnz@gov.si

III. Priznavanje v tujini pridobljenih šolskih spričeval

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo

Direktorat za znanost in visoko šolstvo,

Oddelek za priznavanje izobraževanja

Spletna stran: www.mvzt.gov.si

Telefon: +386 (0)1 478 47 45, Elektronska pošta: naric.mszs@gov.si

IV. Zaposlovanje

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

Spletna stran: www.ess.gov.si

Telefon: +386 (0)1 200 23 50, Elektronska pošta: info@ess.gov.si

V. Ministrstvo za šolstvo in šport

Odgovorna oseba za dopolnilni pouk slovenskega jezika zunaj RS:

Melita Steiner

Telefon: +386(0)14005383, Elektronska pošta: melita.steiner@gov.si

VI. Seznam ministrstev v Sloveniji in povezava na njihove spletne strani:

www.vlada.si

VII. Reševanje stanovanjskega vprašanja

Ministrstvo za okolje in prostor/ Direktorat za prostor,

Sektor za stanovanja in urbana zemljišča

Spletna stran: www.sigov.si/mop

Telefon: +386 (0)1 478 71 35, Elektronska pošta: gp.mop@gov.si

Stanovanjski sklad Republike Slovenije

Spletna stran: www.stanovanjskisklad-rs.si

Telefon: +386 (0)1 471 05 00, Elektronska pošta: ssrsinfo@stanovanjskisklad-rs.si

1. Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

(opravlja naloge, ki zadevajo položaj slovenskih rojakov v zamejstvu in po svetu, njihovo kulturno, prosvetno in gospodarsko povezovanje z matično državo, informiranje, svetovanje in pomoč glede pravne zaščite)

Spletna stran: www.uszs.gov.si

Naslov: Komenskega 11, 1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: +386 (01) 230 80 00

Fax: +386 (01) 230 80 17, Elektronski naslov: urad.slovenci@gov.si

2. Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Predsednik: Miro Petek

Naslov: Državni zbor, Šubičeva cesta 4, 1000 Ljubljana

Telefon: +386(0)14789938, Elektronska pošta: katja.jerman@dz-rs.si

3. Svetovni slovenski kongres

(organizacija, ki povezuje matične, zamejske, zdomske in izseljenske Slovence)

Spletna stran: www.slokongres.com

Naslov: Cankarjeva 1/IV, 1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: +386 (0)1 242 85 50

Fax: +386 (0)1 242 85 58; Elektronski naslov: ssk.up@eunet.si

4. Izseljensko društvo Slovenija v svetu

(združenje Slovencev iz domovine in sveta, katerega pglavitna naloga je povezovanje vseh Slovencev z matično domovino, preučevanje izseljenske problematike in reševanje vsestranskih potreb, zlasti na področju šolstva, kulture, kulturne dediščine, športa in urejanja dokumentov)

Spletna stran: www.drustvo-svs.si

Naslov: Štula 23, 1210 Ljubljana-Šentvid, Slovenija

Telefon: +386 (0)1 512-89-20, fax: +386 (0)1 512-89-25

Elektronski naslov: drustvo.svs@guest.arnes.si

5. Slovenska izseljenska matica

(združenje, ki skrbi za Slovence po svetu in pospešuje njihove stike z domovino)

Spletna stran: www.zdruzenje-sim.si

Naslov: Cankarjeva 1/II, 1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: +386 (0)1 241 02 80

Fax: +386 (0)1 425 16 73, Elektronski naslov: tajnik@zdruzenje-sim.si

6. Rafaelova družba

(cerkvena ustanova Slovenske škofovske konference za pomoč slovenskim izseljencem in zdomcem pri gojitvi njihovega slovenstva in katolištva; povezana je z Zvezo slovenskih izseljenskih duhovnikov in pastoralnih sodelavcev v Evropi in z drugimi slovenskimi župniami in ustanovami po svetu); www.rkc.si/rafaelova-druzba

Naslov: Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: +386 (0)1 438 30 50

Fax: +386 (0)1 438 30 55

Elektronski naslov: rafaelova.druzba@siol.net

Avgust. Poletje je na višku, letina dozoreva, pšenica je dozorela.

Dušica Kunaver, zbirateljica ljudskega izročila in etnološkega gradiva

V letošnjem letu je dozorel tudi prvi rod mladine, ki se je rodil v svobodni, demokratični, samostojni državi. Tisoč let Slovenci nismo imeli svoje države, od karantanskih časov pa do leta 1991. Stotine rodov na naši zemlji je sanjalo o svoji državi. Preživeli so tisočletje tlake tujemu gospodarju, tri stoletja turških vpadov, tri stoletja kmečkih puntov, preživeli so vse celjske, habsburške in svetovne vojne, a skozi vsa ta trda stoletja je naš narod ohranil svoj jezik, svoje šege, svoje pesmi – svoj svojstveni obraz, in vstopil v družino evropskih narodov kot narod z bogato staro kulturo.

Je v Evropi še kakšen narod, ki bi preživel tako trdo zgodovino kot naš narod in bi si po tisočletju tuje oblasti ustvaril lastno samostojno državo ter vanjo prinesel stotere šege, desettisoče ljudskih pesmi in desettisoče pripovedi, ki so kot ljudska kronika spremljale dogajanja na naših tleh? In kaj danes? Ali prvi rod naše mladine, ki se je rodil v svobodni domovini, vse to ve? Ali pa se bo v današnjih dneh starodavna veriga, ki na naši zemlji veže rodove med seboj, pretrgala?

Že več kot dvajset let zbiram slovensko ljudsko izročilo in o tem predavam po vsej naši deželi – v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, društvih in v domovih za ostarele. V domovih za ostarele je danes zadnji rod koscev in žanjic ter zadnji rod mlatcev, ki so mlatili s cepci. Ko bodo odšli od nas, bo za vse večne čase umrla starosvetna slovenska vas, tista vas, ki nas je ohranjala tisoč viharnih let. Bomo ohranili vsaj znanje o tej trdoživni vasi?

»Ko boste vi, stari, pomrli, bo z vami umrla slovenska pesem, mi mladi je ne maramo več!« je zapisal osmošolec v testu pri slovenščini. Ko naj bi skupina naših srednješolcev na jezikovnem tečaju v Londonu predstavila sebe in svojo deželo svojim sovratnikom iz drugih evropskih držav, so zapeli pesem – My Bonnie is over the ocean! Mnogi naši maturanti še nikdar niso slišali o Miklovi Zali – o najlepšem liku slovenske ljudske junakinje! Premnogi ljubljanski šolarji ne znajo zapeti niti pesmi Na planincih! Še huje pa je, da si mnogi ne upajo zapeti domače pesmi – ker »bi mi bilo nerodno pred sošolci«, pred tistimi, ki mislijo, da je domača pesem – »goveja muzika«.

Pri tem pa mladi niso nič krivi! Mladina ima, kar ji damo, in nima, česar ji ne damo! Ljubezni do doma naši mladini danes pač ne dajemo. Šolski učni načrti so slovenske ljudske vrednote skoraj v celoti odstranili iz šolskih klopi, otroštvo naših otrok pa je napolnjeno z action meni, power meni in aristokratskimi barbikami!

Ne bi rada še naprej naštevala svojih grenkih izkušenj, raje povem, da v katerokoli šolo ali vrtec pridem, mladi brez diha poslušajo pripovedi o vilah, ki so naredile Blejsko jezero, o Zlatorogu, ki je z zlatimi rogovi razril raj pod Triglavom, o cerkniškem povodnem možu, ki je poskušal pomagati mladi ljubezni. Take ure, ki jih preživim med mladimi poslušalci, me vedno znova napolnijo in me ogrejejo. Na teh svojih poteh po šolah in vrtcih pa srečujem mnogo ravnateljev, vzgojiteljev in učiteljev, ki se iskreno trudijo, da kljub vsej zapostavljenosti slovenske dediščine polnijo vsebino kulturnih dni in druge projekte z domačimi vsebinami. Vsa čast tem pedagogom!

Človek je kot drevo. Če bo naša mladina imela trdne korenine v domači zemlji, se bo z drevesno krošnjo lahko varno in ponosno ozirala po globalnem svetu.

- 2 KORISTNI NASLOVI
- 5 DOGODKI V JULIJU NA KRATKO
- 7 Poletje je čas za slovenščino
- 8 INTERVJU: Jurij Souček, igralec
- 10 ZABELEŽILI SMO:
Nov svetilnik slovenske kulture na tujem
- 11 TEMA MESECA:
Poletna srečanja v Sloveniji
- 18 SLOVENCİ NA KOROŠKEM
- 19 SLOVENCİ NA MADŽARSKEM
- 20 SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES
- 21 RAFAELOVA DRUŽBA
- 22 IZ ŽIVLJENJA CERKVE NA SLOVENSKEM
- 23 PISALI STE NAM
- 26 KOLEDAR PRIREDITEV
- 27 ZGODILO SE JE TEGA MESECA
- 28 (NA)UČIMO SE SLOVENŠČINE
- 30 S KNJIGO V SVET
- 32 KNJIŽNA POLICA
- 33 VELIKI SLOVENCİ
- 34 USPEŠNI ROJAKI: Tone Mizerit, Argentina
- 36 SLOVENSKE DOMAČIJE
- 39 OD KARANTANIJE DO SLOVENIJE
- 42 PESEM NAS ZDRUŽUJE
- 44 ZA SLOVENSKO MIZO
- 46 MLADI MLADIM
- 48 POVZETEK V ANGLEŠČINI
- 49 POVZETEK V ŠPANSČINI
- 51 KRIŽANKA

INTERVJU:

Jurij Souček

Jurij Souček je aprila praznoval osemdeset let. In čeprav se je leta 1993 po štiridesetih letih gledališkega dela in petdesetih letih sodelovanja v Drami uradno že upokojil, še vedno igra. Souček sodi med najbolj prepoznavne igralce in glasove v Sloveniji, saj je sinhroniziral mnoge uspešne risanke pri nas. Za svoje delo je prejel številne nagrade, med njimi tudi Borštnikov prstan. **Stran: 8 in 9.**

TEMA MESECA:

Poletna srečanja v Sloveniji

2. julija je v Državnem zboru potekalo že IX. Vseslovensko srečanje z naslovom (Pre)živeti integracijo in asimilacijo. Dva dni kasneje, 4. julija, pa so se Slovenci zbrali na dveh srečanjih: 16. taboru Slovencev po svetu v Šmarjeških Toplicah, ki ga je pripravilo Izseljensko društvo Slovenija v Svetu, in 53. Srečanju v moji deželi, ki so ga organizatorji Združenje slovenska izseljenska matica pripravili na Goriškem. **Stran: 11 do 17.**

USPEŠNI ROJAKI:

Tone Mizerit

Tone Mizerit iz Argentine je sodelavec in urednik tednika Svobodna Slovenija. Od leta 1999 naprej kot profesor poučuje slovensko slovstvo (do Prešerna) in družbeno vzgojo (zgodovina slovenskega vseljevanja v Argentino in ustroj slovenske skupnosti) na slovenskem srednješolskem tečaju ravnatelja Marka Bajuka v Buenos Airesu. Leta 2007 je bil na posebni konvenciji izvoljen kot delegat za Argentino v Svet za Slovence po svetu pri Vladi Republike Slovenije. **Stran: 34 in 35.**

ZABELEŽILI SMO:

Poletje je čas za slovenščino

V poletnih mesecih so na več lokacijah potekale poletne šole in seminarji, ki so mlade spodbujali k učenju slovenščine. Po okriljem Univerze na Primorskem je julija potekal tečaj slovenskega jezika z naslovom »Halo, tukaj slovenski Mediteran. Med 29. junijem in 24. julijem je v Ljubljani potekala 28. Poletna šola slovenskega jezika, ki jo je pripravil

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Poletna šola slovenščine, namenjena otrokom slovenskega porekla, ki živijo v tujini, pa je potekala od 24. julija do 8. avgusta. **Stran 7.**

Moja Slovenija

Osrednja revija za Slovence zunaj meja domovine

Izdajatelj: Otroci d.o.o. **Uredništvo:** Brncičeva 13, 1000 Ljubljana, Slovenija, Tel. +386 1 5682550, Faks +386 1 5653417, uredništvo@mojaslovenija.net **Spletna stran:** www.Moja-Slovenija.net, **Odgovorna urednica:** Karolina Vrtačnik, **Izvršna urednica:** Erika Marolt, **Svet revije:** Tadej Bojnec, dr. Janez Dular, Rudi Merljak (predsednik Sveta revije), Aleš Selan, Mihela Zaveljcina, Natalija Toplak, Verena Koršič Zorn, **Lektorica:** Barbara Cerkvenik, **Oblikovanje in prelom:** Atree, d.o.o., **Tisk:** Tiskarna Pleško d.o.o., **Naklada:** 3.200 izvodov, **Fotografija na naslovnici:** Janez Dolinar

V rubrikah Uvodnik, Izseljensko društvo Slovenija v svetu, Rafaelova družba, Svetovni slovenski kongres, Združenje Slovenska izseljenska matica, Pisali ste nam stališče avtorja oziroma organizacije ne izražajo nujno tudi mnenja uredništva ali Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Revija je brezplačna in jo financira Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Revija je brezplačno dosegljiva na izseljenških in zamejskih organizacijah po svetu. Posamični naročniki plačajo stroške pošiljanja. Revija je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, pod zaporedno številko 1006. ISSN 1854-4061

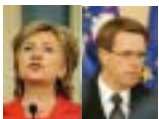
Pregled dogodkov v juliju

V prvi polovici julija so po Sloveniji divjala številna neurja in močna deževja ter povzročala velike preglavice, še posebej na Primorskem, Notranjskem, spodnjem Štajerskem, na Ljubljanskem območju, na Gorenjskem in Koroskem. Ponekod so naraščali in poplavljali hudourniki, sprožilo se je veliko plazov in odnašalo stanovanjske hiše. Klestila je tudi toča, neurja pa so odkrivala strehe in rušila drevesa. Poplavilo je Tartinijev trg, vode so zalivale kleti, v Žireh se je utopila 64-letna ženska, strela je v Dobrovljah ubila tri bibe, na ceste se je valilo kamenje in skalovje, veliko domov pa je ostalo brez elektrike.

Švedska je 1. julija 2009 od Češke za pol leta prevzela predsedovanje EU, ki bo po vseh pričakovanih težko. EU je v letu menjave Evropskega parlamenta in Evropske komisije ter še vedno sredi globoke recesije. Glede Hrvaške in Slovenije pa Švedi za zdaj pravijo, da ne bodo storili ničesar, temveč bodo čakali na skupno pobudo iz Ljubljane in Zagreba. Z odstopom premierja Iva Sanaderja so za dlje časa zastali tudi vsi pogovori med državama.

V Washingtonu sta se srečala Samuel Žbogar Hillary Clinton. Zunanji minister Žbogar se je v sklopu dvodnevnega obiska v Washingtonu sešel z ameriško državno sekretarko Clintonovo, s katero sta spregovorila tudi o slovensko-hrvaških pogovorih.

31. julija je potekalo srečanje med predsednikom vlade Borutom Pahorjem in hrvaško premierko Jadranko Kosor. Srečanje v dvorcu Trakošćan na Hrvaškem je bilo prvo srečanje slovenskega predsednika vlade s hrvaško premierko, potem ko je ta prevzela vodenje hrvaške vlade. S tem sestankom so se nadaljevali bilateralni pogovori na ravni premierjev, ki so se začeli 24. februarja v Mokricah.

V Sloveniji je za novo obliko gripe do 25. julija zbolelo sto ljudi. Pričakujejo, da se bo ta še razširila v hladnejših mesecih, zato je ministrstvo za zdravje že stopilo v stik s proizvajalci cepiva proti novi gripi. Ministrstvo za zdravje je napovedalo, da bo pogodbo z enim dobaviteljem cepiva proti novi gripi, GlaxoSmithKline, podpisalo v začetku avgusta, z drugim, Novartisom, pa nekaj dni pozneje. Minister za zdravje Borut Miklavčič je poudaril, da bo ministrstvo ob kurativnih ukrepih zaradi nove gripe pripravilo tudi preventivno akcijo z naslovom »Ustavimo gripo«. Prvi primer nove gripe je Slovenija ugotovila 19. junija, prvi primer skupinske okužbe pa mesec kasneje, 19. julija, ko so okužbo z novo gripo odkrili pri skupini maturantov, ki so se vrnili z maturantskega izleta na grškem otoku los.

Hrvaški vojni veteran naj bi nameraval izvršiti bombni napad na slovenskega premierja Boruta Pahorja. Na mejnem prehodu za mednarodni železniški promet Dobova so v petek, 10. julija zvečer, prijeli 59-letnega državljana Hrvaške Josipa Zagajskega s petimi ročnimi bombami (bil naj bi psihično motena oseba). Med pogovorom je bil osumljenec vznemirljen, v določenem trenutku pa je iz žepa potegnil ročno bombo M75. Aktiviranje bombe je preprečil policist, ki je opravljal mejno kontrolo. Pahor je domnevni poskus napada ocenil kot posamičen primer, hrvaška premierka Jadranka Kosor pa je obsodila vsakršno obliko ekstremizma.

Predsednik vlade Borut Pahor, notranja ministrica Katarina Kresal in vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije Janko Goršek so štirim pogumnim policistom mejne policije Dobova, ki so sodelovali pri prijemu hrvaškega vojnega veterana Josipa Zagajskega, izročili medalje in denarno nagrado za izjemno hrabrost in požrtvovalnost.

Država bo 120.000 socialno ogroženim izplačala 15 milijonov evrov finančne po-

moči. Dodatek bodo prejeli državljani v socialni stiski, ki mesečno prejemajo dohodka, katerih višina je nižja od 60 oziroma 70 odstotkov neto minimalne plače (med 269 in 313 evri). Višina prejemkov bo različna, znašala pa bo od 80 do 160 evrov za posameznike oziroma 200 evrov za družine.

Nova Pediatrična klinika v Ljubljani je končno vseljena. Po več kot desetletju zbiranja denarja so v stavbo klinike preselili najprej najresnejše paciente. Selitev je bila končana do sredine julija. Ustanova za novo Pediatrično kliniko deluje od decembra 1994. V vseh 14 letih je za novo kliniko prispevalo več tisoč posameznikov, ustanov in podjetij iz Slovenije in tujine. Posebej so se izkazali tudi Slovenci v zamejstvu in po svetu. Gradnja je stala 98 milijonov evrov. Imena donatorjev bodo zapisana na marmorni tabli v avli nove klinike.

Vodja stranke SDS Janez Janša in zdravnica Urška Bačovnik sta 3. julija dahnila usodni da. V Drežnici nad Kobaridom ju je poročil župnik Franc Urbanija. Cerkvenemu obredu je sledila tudi civilna poroka. V vlogi maticarja je bil bovški župan Danijel Krivec, ki je tudi poslanec stranke SDS, poročil pa ju je na Kekčevi domačiji v Trenti. Janša si je poleg Ljubljane za svoje domovanje izbral tudi Bovško, kjer si je pred leti zgradil hišo. Iz prejšnje zveze (ni bil poročen) ima dva otroke, Niko in Žana, s katerima se Urška dobro razume.

Soboška Mura umira na obroke. Čeprav ni dneva, da ne bi zašlo v težave še kakšno slovensko podjetje, se v znani tekstilno-oblečilni tovarni Mura, ki ima že 74-letno tradicijo, dogajajo prave tragedije – stečaj ali prestrukturiranje? Trenutno nihče ne ve, kaj se bo zgodilo. Mura je po poročanju Radia Slovenija zadolžena za okoli 25 milijonov evrov, zato

nekateri menijo, da se v podjetje ne spleča vlagati. Država pa je pred revizijo tudi opozorila, da bo reševala le zdrava jedra. V vsakem primeru bodo sledila odpuščanja, saj v novih programih, ki naj bi jih poiskala in vzpostavila država, ne bo prostora za vseh 3300 delavcev. Predlog za reševanje Mure je podal tudi znani slovenski podjetnik Joc Pečečnik, vendar predlogu ne kaže dobro, saj naj bi le-ta predvideval nesorazmerni finančni vložek iz strani države.

Generalni direktor Pivovarne Laško Boško Šrot je zaradi interesov poslovnega sistema Pivovarne in umiritve pritiskov nepriključno odstopil. Nadzorni svet je njegov odstop sprejel, vodenje Pivovarne Laško pa je prevzel Dušan Zorko.

Slovenska vlada je 23. julija na položaj generalnega direktorja Policije imenovala Janka Gorška.

19. Draga mladih 09 je potekala od 10. do 12. julija v Kopru, v obnovljenem samostanu sv. Ane. Draga mladih je tradicionalni intelektualni forum mladih iz Slovenije, zamejstva in zdomstva, ki jo pripravljajo mladinske organizacije, društva in zavodi iz vse Slovenije in zamejstva.

Izgradnja plinskih terminalov v Tržaškem zalivu vzbudila javnost. Presoje vplivov na okolje so narejene ene za javnost, druge pa kot zaupni dokumenti vlad in se močno razlikujejo med seboj! Ljudje se bojijo, da bo Primorska postala žrtev meddržavnih »kupčkanj«, tokrat za podporo Italije glede meje s Hrvaško, na račun zdravja prebivalcev in zaščite okolja v Tržaškem zalivu z obeh strani meje.

Minister dr. Boštjan Žekš se je 1. julija 2009 udeležil Sveta za Slovence v zamejstvu in po svetu,

ki ga je v prostorih vladne palače sklical predsednik Vlade RS Borut Pahor. Sveta so se udeležili še minister za zunanje zadeve Samuel Žbogar, minister za šolstvo in šport dr. Igor Lukšič, državni sekretar na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boris Jesih in državni sekretar na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost

in tehnologijo dr. Jozsef Györkös ter izbrani člani Slovencev po svetu iz Avstralije, Argentine, Kanade, ZDA, Brazilije, Kitajske, Nemčije, Srbije in Francije. Vsi so bili za še večje sodelovanje med Slovenijo in Slovenci po svetu.

V 92. letu starosti je umrl dr. Joža Mahnič, literarni zgodovinar, gimnazijski profesor, dolgoletni predsednik Slovenske maticе in velik poznavalec opusa Otona Župančiča.

Znameniti 114 let stari stolp na Triglavu naj bi prestavili v dolino. Postal bo muzejski eksponat, na Triglav pa naj bi postavili kopijo. Dovški župnik in Združenje prijateljev Triglava so nad odločitvijo Planinske zveze razočarani.

Upravne enote so začele izdajati nova vozniška dovoljenja, za katera bo treba odšteti dobrih 17 evrov.

Gre za vozniška dovoljenja v obliki polikarbonatne kartice z visokim standardom zaščite, ki bodo veljavna od 10 do 15 let. Vendar voznikom za zdaj ni treba menjati starih dovoljenj, te bo treba zamenjati najpozneje do leta 2018.

V 77. letu starosti je 10. julija umrl slovenski pisatelj in dramatik Peter Božič, ki je bil tudi dolgoletni ljubljanski mestni svetnik. Študentska

založba ga je že označila za enega zadnjih ustvarjajočih predstavnikov morda najpomembnejše literarne generacije po drugi svetovni vojni, rojene okrog leta 1930. Pred kratkim je bil pobudnik za poimenovanje Titove ceste v Ljubljani.

Bellevue v Tivoliju kmalu hotel s petimi zvezdicami po mednarodnih, ne slovenskih standardih. Razpadajoči hotel je

kupil Graham Leask, sodirektor novoustavljene družbe Mawared Int. Upa, da jim bo to uspelo v manj kot petih letih. Glavna stavba hotela mora ostati, saj je zaščiten kot kulturni spomenik lokalnega pomena, podaljšali pa ji bodo teraso, znotraj morajo

obnoviti le dve steni, prizidek bodo podrli, prav tako še eno dodatno stavbo, dva paviljona pa ohranili.

S 1. julijem so začele veljati vinjete za krajše časovno obdobje. Tedenske in mesečne vinjete, za katere je treba odšteti 15 oziroma 30 evrov, je mogoče kupiti na 1500 prodajnih mestih v Sloveniji in na 580 v sosednjih državah. Polletne vinjete za osebna vozila se ukinjajo, za letne pa je treba odšteti 95 evrov.

Tone Pavček, slovenski pesnik, je postal eden od kandidatov za Andersenovo nagrado za leto 2010 za literaturo (mladinska književnost).

Slovesnosti ob obletnici postavitve Ruske kapelice pod Vrščicem so tudi letos zaznamovale zadnji julijski teden. Vrhunec vrste prireditev je bila spominska slovesnost pri sami kapelici, ki je potekala v nedeljo, 26. julija. Častno pokroviteljstvo nad letošnjim dogodkom je prevzel predsednik DZ Pavel Gantar.

V Železnikih so od 10. do 19. julija potekali 47. čipkarski dnevi. V sklopu prireditve v muzeju Železniki in Lovskemu domu so dneve popestrili številni drugi športni, kulturni in družabni dogodki.

Mariborski Lent, največji tovrstni evropski festival, je v Maribor spet prinesel energije vsega sveta. Obiskovalci Festivala Lent so julija spet lahko obiskali lepo število kulturnih in zanimivih dogodkov in umetnike iz 42 držav. Koncerte pod zvezdnatim obodom poletnega neba. Odrte predstave pod arkadami Rotovža. Plesne predstave na plavajočem odru na reki Dravi. Obisk v tradicionalni afriški vasi ali vstop v indijsko pravljico. Spoznali so lahko med drugim tudi osem dragocenih zakladov čí gonga in druge starodavne kitajske veščine. Vse to in še mnogo več je prinašal festival v mestu ob Dravi.

KAM

Še več julijskih dogodkov najdete na spletni strani www.MojaSlovenija.net.

Poletje je čas za slovenščino

V poletnih mesecih so na več lokacijah potekale poletne šole in seminarji, ki so mlade spodbujali k učenju slovenščine.

Med 29. junijem in 24. julijem je v Ljubljani potekala 28. Poletna šola slovenskega jezika, ki jo je pripravil Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

16. Poletni tečaj slovenskega jezika na Obali

Po okriljem Univerze na Primorskem je julija potekal tečaj slovenskega jezika z naslovom »Halo, tukaj slovenski Mediteran«. Štirideseturni tečaj je trajal dva tedna, razdeljen je bil na sklopa spoznavanja jezikovnih struktur in konverzacije. Popoldnevi so bili popestrjeni z delavnicami in predavanji o slovenski folklori, ljudski glasbi, slovenski književnosti, gledališču in filmu, zvečer pa so si udeleženci ogledali filmske in gledališke predstave ter

se srečali s slovenskimi pisatelji, režiserji in igralci. Tečaj je bil namenjen mladim po petnajstem letu, tako popolnim začetnikom kot tistim, ki osnove slovenskega jezika že znajo. Udeleženci tečaja so se opravili tudi na ekskurzijo po Sloveniji in z ladjo po slovenskih obmorskih mestih.

28. Poletna šola slovenskega jezika

Med 29. junijem in 24. julijem je v Ljubljani potekala 28. Poletna šola slovenskega jezika, ki jo je pripravil Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Udeleženci, stari od 18 let dalje, so se lahko udeležili dvotedenskega ali štiritedenskega tečaja. Na tečaju so poučevali izkušeni lektorji z Univerze v Ljubljani. Pred začetkom tečaja so udeležence preizkusili v znanju slovenščine in jih glede na rezultat razvrstili v eno od začetnih, nadaljevalnih ali izpopolnjevalnih skupin, ki so šteje od osem do dvanajst študentov. Zainteresirani so se lahko odločili tudi za dodaten izbirni popoldanski tečaj. Poleg jezikovnega tečaja je potekal tudi pester spremljevalni program, ki je namenjen spoznavanju slovenske kulture in zgodovine, obenem pa pomeni neposredni stik s slovenščino in njenimi govorniki v naravnem jezikovnem okolju, zunaj razreda. Prvo in tretjo soboto v juliju so udeleženci odšli na celodnevno ekskurzijo v zanimive in kulturno bogate predele Slovenije ter tako spoznali tamkajšnje naravne znamenitosti. Po koncu prvega dvotedenskega tečaja so organizirali dvodnevni planinski izlet, ki se ga vsako leto z navdušenjem udeležujejo študentje, ki želijo spoznati čudoviti gorski svet. Nedelje so bile proste, kar so udeleženci izkoristili za obisk prijateljev in sorodnikov ali pa so se sami odpravili raziskovat Slovenijo.

Mladinska poletna šola slovenskega jezika v Ljubljani

Za mladostnike, stare od 13 do 17 let, je Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik v prestolnici že četrto leto organiziral Mladinsko poletno šolo slovenskega jezika. Dopoldne so se udeleženci učili slovenskega jezika (20 ur tedensko), popoldne in zvečer pa je potekal tudi brezplačni spremljevalni program, ki je bil namenjen spoznavanju slovenske kulture, zgodovine in sodobne stvarnosti, poskrbeli pa so tudi za obilico športnih in sprostitvenih dejavnosti. Ministrstvo za šolstvo in šport in Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu sta za udeležence obeh poletnih šol v Ljubljani namenila tudi štipendije.

V Kostanjevici na Krki slovenščina tudi za otroke

Poletna šola slovenščine, namenjena otrokom slovenskega porekla, ki živijo v tujini, je potekala od 24. julija do 8. avgusta 2009. Organiziral jo je Zavod Republike Slovenije za šolstvo v sodelovanju z Osnovno šolo Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki, financiralo pa Ministrstvo za šolstvo in šport. V poletni šoli so se slovenskega jezika učili otroci med 7. in 12. letom.

PV

»Gledališče te počasi zastrupi«

Jurij Souček je aprila praznoval osemdeset let. In čeprav se je leta 1993 po štiridesetih letih gledališkega dela in petdesetih letih sodelovanja v Drami uradno že upokojil, še vedno igra. V zadnjem času razveseljuje otroke – v eni od predstav nastopata tudi legendarna pujsa Pipi in Melkijad, ki že nekaj desetletij na koncu risanke vedno »odpujsata« domov. Jurij Souček je zagotovo med najbolj prepoznavnimi igralci in glasovi v Sloveniji, saj je sinhroniziral vse uspešne risanke pri nas – Čebelico Majo, Palčka Smuka, Buš Buša, Medvedka Uhca, Maksi psa Fika in že omenjena pujsa. Za svoje delo je prejel številne nagrade, med njimi tudi Borštnikov prstan. Zase pravi, da ima še vedno moč in željo po igranju in kljub zrelem letom nima časa, da bi zapisal svoje spomine. Ob koncu intervjuja smo naleteli na skupino otrok, ki jih je nasmejal kot že toliko let poprej igralce, ki so si ob njegovih potegavščinah med sinhronizacijo risank tlačili zavese v usta. Jurij Souček je živa legenda.

Na igralsko akademijo ste hodili na skrivaj ...

Res je, dve leti. Doma starši niso bili navdušeni nad tem, da bi bil igralec. To so bili takšni časi, da bi bilo bolje, če bi bil kaj drugega. Igralec ni bil posebej cenjen in spoštovan, družbeno. Ljudje so mislili, da so to bolj pijanci. Amaterizem še danes gre skozi dva deci vina in pol klobase.

Diplomirali ste tudi na trgovski akademiji.

Najprej sem imel trgovsko akademijo. Potem sem se malo lovil v življenju, šel sem tudi v službo, takrat je bilo to zelo enostavno. Dobil si dekret in so te poslali v službo. V službo sem šel na Radio Ljubljana, kjer sem obračal plošče, bil sem manipulant. Zjutraj ob petih si prišel v program, kjer te je čakal kup plošč. Plošče sem po vrstnem redu dajal v program. Vmes sem hodil še na akademijo.

Pa vam je to zneslo?

Je. Dve leti sem to delal, potem pa so starši ugotovili. Nekaj sem tudi že režiral, bilo je nekaj denarja. Z Marjanom Kraljem sva bila stalna sodelavca Drame pri postavljanju kulis, kjer so bile ogromne scenografije, ne tako kot danes, kjer imaš stol in veliko luči, to so gradili; pa tudi manjše vloge, kot statista – vojak, meščan ... Tako sem doštudiral, nakar so me vzeli v Dramo.

Vaše vloge so bile že od začetka karakterne.

Po »fahu« sem bil karakterni igralec, pomeni, da sem moral igrati očete in starejše možakarje, kjer ne smeš govoriti s svojim glasom, ampak tako nizko. Boris Kralj, Miha Baloh

– to so bili lepi fantje, jaz pa sem bil ponavadi njihov oče.

V Drami ste potem ostali štirideset let.

Da, razen tri, štiri leta sem bil vmes v svobodnem poklicu.

Takrat pa ste spoznali ženo Mileno Morča, odlično operno pevko?

Tako je, v Mariboru. Najprej so bile težave, saj sem bil še poročen. Zdaj sva pa zadovoljna. Ona je, jaz pa tudi (smeh). Nekako se dopolnjujeva.

Kaj vam je najbolj ostalo v spominu v teh štiridesetih letih? Kaj bi najbolj izpostavili?

Igralca največ pomeni uspeh pri občinstvu, aplavzi. Čeprav so meni vedno govorili, da me bo enkrat gledališče zastrupilo. Počasi zleze v tebe, da si priljubljen, da si izboriš slavo pri občinstvu, pri večjih vlogah, dobro kritiko, da si uspel ... Potem si počasi zastrupljen in brez tega težko živiš, že postane del tebe, je prijetna služba, to ni več mučenje. Če bi se mučil s trgovsko akademijo, je veliko vprašanje, če bi končal srečen. Tudi v gledališču vsi igralci niso zadovoljni. Pri meni ni bilo nikoli tako. Če v nacionalnem teatru nisem dobil vloge, sem si jo pa sam poiskal izven teatra.

Kakšne vloge pa ste najraje igrali?

To so karakterne vloge. Malo cinične, satirične, ki imajo določeno distanco.

Uradno ste se upokojili leta 1993. Ali igralec sploh lahko gre kdaj zares v pokoj?

Oja, kakšen gre in komaj čaka. Jaz se nisem upokojil.

Začeli ste delati predvsem za otroke ...

Ja, kaj drugega mi ni preostalo. Imam to srečo, da se me otroci ne bojijo. Moj glas jih hipnotizira.

Zagotovo! Sinhronizirali ste vse uspešne risanke – Čebelico Majo, Pipija in Melkijada, malega in velikega pujsa, Maksi psa Fika, Palčka Smuka ...

Ja, predvsem češke, nekaj sem jih tudi prevedel. Ameriški stil, Mickey Mouse, mi ni blizu, se mi zdi, da je bolj prazen,

gre bolj na efekt kot na vsebino. Češke so bolj pravljичne, bolj zgodbe so. Tudi poljske recimo – Medvedek Uhec.

Naredili ste tudi prek tristo radijskih iger.

Ogromno. Bil sem tudi v radijski družini, bil sem režiser za neke tako imenovane kmečke oddaje, pa tudi za partizane. V nedeljo dopoldan je bila oddaja »Še pomnite, tovariši?«. Vse mogoče zgodbe smo pripovedovali.

Se občinstvo v Drami in otroško razlikujeta? Je drugače delati za otroke kot za odrasle?

Mislím, da odrasle lažje »farbaš« (smeh). Pri odraslih nimaš nikoli 100-odstotnega uspeha, enemu si všeč, drugemu ne. Pri otrocih je tako, da če te eden vzame, te vsi vzamejo za svojega in ga sploh ne moreš hecatí. Če ga ne boš prepričal, bo začel jokati, bo postal nemiren, gledal stran. Otrok je bolj intuitiven, te spremlja z neko intuicijo. Če mu to daš, je tvoj.

V Mini teatru ste si ob visoki obletnici igranja zamislili Ribičičevega Miškolina, ki ima že dvesto uspelih ponovitev. Sedaj otroke pritegujete s predstavo Pipi in Melkijad, ki je imela že ogromno ponovitev.

Igrali smo že več kot stokrat. To sem naredil čisto naključno. Z Veselico v Blatnem Dolu smo naredili nov teater – Levi oder. Tam, kjer je bilo prej skladišče za kulise (v Drami, opomba avtorice), sem na svoje stroške preuredil prostor. Delavci so se uprli, ker imajo dovolj dela že v enem teatru, zato so ga počasi zrušili. Potem sem naredil velike zadeve – Cirila Kosmača, Balado o trobenti in oblaku. Ko je Ciril umrl, me je zelo prizadelo. Rekel sem, da moram nekaj narediti za tega človeka, in sem naredil priredbo te novele. To je najlepša novela partizanske literature. Občasno naredim še Desetega brata in hudiča na pol presekam (smeh). Pa s Pipijem sem se ukvarjal. Vse to predvsem iz neke stiske. Sodobno gledališče gre v tako smer, ki je sam ne znam. Me ne potrebujejo. Moderen teater je bolj fizičen. Gre za neko moč, z dovolj glas,

z zvočnikom, z glasbo in efekti. Mi smo pa bolj klasični, tako imenovani psihoanalitki, to, kar zdaj občasno vidimo v Mali dramí. V modernem teatru ni več važno, ali si star, mlad, debel, suh, vsak je lahko vse. V tem tipu teatra, tako kot v filmu, je lahko samo en umetnik, in to je režiser.

Prejeli ste veliko priznanj, od zlatih venec Festivala malih in eksperimentalnih scen v Sarajevu, Sterijeve nagrade do zlate palčice, med njimi sta tudi Borštnikov prstan (1994) in Viktor za življenjsko delo iz leta 2005. Priljubljeni ste tako pri kritikih kot pri občinstvu.

Lepo, lepo. Moram pa reči, da kakšnih finančnih nagrad nimam. Sem pa iz Prešernovega sklada dobil štipendijo za Pariz za pol leta. Tam sem ogromno hodil v gledališče.

Preizkusili ste se v marsičem, v zadnjem času tudi z opero, v kateri sodelujeta skupaj z ženo. Vaše postavitve oper Lizistrata, Gorenjski slavček, Traviata, Netopir so bile uspešno uprizorjene, nedavno pa ste ustanovili umetniško društvo Teater Mobile, v okviru katerega je nastala Puccinijeva Tosca.

Da, z Gorenjskim slavčkom smo gostovali tudi v tujini. Zdaj smo prvi, v Evropi pa prvi zagotovo, za svoj denar najeli in posneli orkester. Mi pojemo na posnetek v živo. Kostumi, scena, vse v živo, glasba pa je posneta, tako da pridemo tudi na dom (smeh). Zelo se nam je posrečilo in ni tako drago, kot so drugače gostovanja oper, saj ne potrebujemo orkestrske luknje in ne denarja za najem velikega opernega ansambla. Gostovali smo že na Češkem in z veseljem čakamo na nove pobude in ponudbe za gostovanja. V Sloveniji sicer na dajemo prave veljave operi.

Razmišljate o tem, da bi napisali kakšno knjigo spominov?

Razmišljam, ja. Treba se je uvesti, zdaj pa, ali imaš ta čas ali ga nimaš ... Jaz ga nimam. Bi se moral prav nekam zapreti.

Patricija Virtič

Foto: Janez Dolinar

Nov svetilnik slovenske kulture na tujem

V bavarskem univerzitetnem mestu Regensburg (približno 133.000 prebivalcev), ki se ponaša z največjim srednjeveškim mestnim jedrom v Nemčiji in njegovo uvrstitvijo na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine, so 1. julija letos odprli Slovensko čitalnico s knjižnico. Prva ustanova te vrste v Nemčiji ter v tujini nasploh je svoje delo začela v navzočnosti številnih funkcionarjev tega mesta, dežele Bavarske ter Republike Slovenije

Slovensko čitalnico s knjižnico, ki predstavlja nov svetilnik slovenske kulture na tujem, je mogoče najti v centru mesta, v prostorih Znanstvenega centra za Vzhodno in Južno Evropo. Gre za skupen projekt tega centra, Univerze v Regensburgu, na kateri deluje zelo aktiven lektorat slovenskega jezika, ter Republike Slovenije.

Slovenska čitalnica bo izvajala sodobno knjižnično informativno dejavnost s slovenskim knjižničnim gradivom ter bo povezana v slovenski bibliografski katalog Cobiss. Namenjena bo različnim skupinam uporabnikov: tistim, ki jim je slovenščina materni jezik, pa tudi drugim, ki se je učijo kot tujega jezika ali pa se zanimajo za Slovenijo iz splošno informacijskih, osebnih, gospodarskih, turističnih, izobraževalnih, kulturnih in drugih razlogov. Z razgovorov z upravo Slovenske čitalnice izhaja, da je ta ustanova zelo naklonjena občasnim predstavitvam določenih segmentov slovenske kulture ter njenih akterjev.

Za narod, ki ljubi in ceni pisano besedo
Ministrica za kulturo RS Majda Širca, ki je odprla Slovensko čitalnico, je v pozdravnem govoru med drugim poudarila, da ta ustanova ni »velikanka«, je pa velika za narod, ki ljubi in ceni pisano besedo in želi to ljubezen deliti tudi z drugimi. Zatem je direktor Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti prof. dr. Oto Luthar predaval o »Sloveniji kot deželi v vmesnem prostoru«.

Tako imenovani začetni kapital knjižnice znaša danes 500 knjig s področja slovenskega leposlovja, lingvistike, sociologije, politike, zgodovine, ekonomije, prava in politike, prav tako sodobno avdiovizualno gradivo. Med obiskovalci ter uporabniki Slovenske čitalnice ter njenega fonda bodo gotovo tudi naši rojaki in njihove organizacije na Bavarskem. Ne dvomimo, da bodo v njej občutili slovensko vzdušje, kar jih bo motiviralo k ponovnim obiskom ter siceršnjim kontaktom s to ustanovo.

Na ogled opus Igorja Šentjurca

Naj dodamo, da je čitalnica iz Ljubljane sprejela pobudo, da predstavi celoten, v nemškem jeziku ustvarjen opus Igorja Šentjurca (1927–1996), rojenega v Slovenji Gradcu, ki je živel na območju Regensburga. Ta opus je impresiven, saj obsega okoli 30 knjig – uspešnic, ki so izšle v skupni nakladi prek 10 milijonov izvodov! Njegova dela so bila prevedena še v angleščino, francoščino, portugalsščino, nizozemščino, danščino, finščino, turščino in slovenščino.

Donaciji dveh računalniških grafik

Nadaljnja iniciativa, tudi iz Ljubljane, prav tako realizirana, je imela cilj, da Slovenska čitalnica pridobi še dodatno, vizualno poudarjeno slovensko obeležje. Slednje zagotavljata donaciji dveh računalniških grafik z motivoma »Trubar in prva slovenska knjiga« ter »Sebastijan Krelj« (ta je posvečena slovenskemu protestantskemu izobražencu, ki je diplomiral in deloval v Regensburgu). Avtor prve je Studio Licul, druge pa akademski slikar in profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, Lucijan Bratuš. Izdelavo obeh del sta omogočila sponzorska prispevka Založbe Rokus Klett iz Ljubljane ter Občine Vipava, kjer je bil Krelj rojen. Strokovni vodja projekta, tudi avtor besedil na grafikah, je bil dr. Mihael Glavan iz Narodne univerzitetne knjižnice, pobudnik ter soorganizator projekta pa Ivan Martelanc iz Bavarsko-slovenskega društva, ki se je v zadnjih desetih letih tovrstno angažiral že večkrat.

Za konec še podatek, da je zastopanost slovenskih knjig v »tem svetilniku slovenske kulture na Bavarskem«, kot smo slišali na otvoritveni slovesnosti, motivirala predstavništvo Slovenske turistične organizacije v Münchnu, da je, hvalevredno, v čitalnici vzpostavila informacijsko točko o turistični ponudbi naše države.

Uredništvo

Informacije o Slovenski čitalnici so vam na voljo tudi na spletni povezavi: <http://www.slowenischer-lesesaal.de>.

9. Vseslovensko srečanje v Državnem zboru RS

2. julija je v Državnem zboru potekalo že 9. Vseslovensko srečanje z naslovom (Pre)živeti integracijo in asimilacijo, ki ga je pripravila državnozborna Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Srečanja se je udeležilo veliko številko Slovencev iz zamejstva in tujine, strokovnjakov in uglednih gostov iz sveta politike.

9. Vseslovensko srečanje je potekalo po ustaljenem in uveljavljenem konceptu. Po Zdravljici, ki jo je lepo zapel kvartet Hartmann'ce, je nekaj uvodnih misli na temo integracije in asimilacije nanizal predsednik Državnega zbora **Pavel Gantar**. Med drugim je izrazil prepričanje, da sta trma in želja po preživetju močni lastnosti Slovencev, ne glede na to, kje živijo, po drugi strani pa je res tudi to, da se asimilaciji sploh ni enostavno upirati.

Ne kot narod mučnikov

Naslednji je vse prisotne pozdravil minister za Slovence v zamejstvu in po svetu **Boštjan Žekš**. Ustavil se je ob misli, da je biti Slovenec lepo, a težko, in ob tem izrazil željo, da bi bilo lepo, če bi veljal samo prvi del te misli. Po njegovem mnenju bi se zato morali vsi skupaj potruditi. »Ker če bo biti Slovenec težko, potem v odprtem svetu ne bomo obstali. Mi ne želimo in ne moremo preživeti kot narod mučnikov,« je še dodal. Nadaljeval je z nekaj dejstvi, ki nas navdajajo z optimizmom: število otrok, ki se vpisujejo v slovenske šole zunaj Slovenije, se večja, večja se tudi število tistih, ki se želijo naučiti slovensko, in ve-

dno več je tudi tistih, ki želijo pridobiti slovensko državljanstvo.

Slovensko kulturo je treba živeti

Predsednik Komisije Državnega zbora RS za Slovence v zamejstvu in po svetu **Miro Petek** je ponovil misel, da se je integraciji ali/in asimilaciji težko upreti, zmotno pa je mnenje, da je samo prek asimilacije možno napredovati na socialni lestvici, kar dokazujejo Židje v Ameriki. Poleg vidnih oblik asimilacije imamo danes opravka tudi z mehkejšimi, nevidnimi oblikami, med katere je uvrstil tudi kulturni pluralizem in multikulturalnost. »Veliko oziroma skoraj vse je odvisno od nas samih. Če smo prepričani, da je naša kultura enakovredna in enako močna, kot so druge, nam po tej poti ne bi smelo groziti nič hudega. Je pa res, da je to kulturo treba tudi živeti. Našo samozavest (lahko) dodatno krepki dejstvo, da v svetu živi kakih šesto doktorjev znanosti, dovolj za eno solidno univerzo.«

Uvodne razprave vabljenih govorcev

Prvi med njimi se je oglasil **Tone Mizerit** iz Buenos Airesa, urednik tednika Svobo-

dna Slovenija. Na temo »Živeti v dveh svetovih« je ugotovil, da smo Slovenci že od naselitve naprej pravzaprav narod priseljencev, kot so priseljenci tudi Slovenci, ki živijo po svetu. »Usoda Slovencev ni zanimala niti Dunaja niti Beograda in šele leta 1907 je začela delovati Rafaelova družba in precej let za njo Slovenska izseljenska matica. Po osamosvojitvi so Slovenci v zamejstvu in po svetu dobili svoje mesto v slovenski ustavi, imamo Komisijo za odnose s Slovenci in zakon o Slovcnih v zamejstvu in po svetu, imamo Svet za Slovence v zamejstvu in Svet za Slovence po svetu, edino zastopstvo v Državnem zboru še ni uresničeno.« **David Bandelj** je spregovoril o temi »Živeti in (iz)umirati med Slovenci v Italiji«. Usoda slovenske manjšine v Italiji je po njegovem mnenju vse prej kot rožnata. »Biti manjšinec majhnega naroda ni lahko: za Italijane smo nedefinirani Slovani, zakonsko določena dvojezičnost je samo na papirju in tako dalje. Matična država je za manjšino zelo daleč in premalo skrbimo za jezik.«

Janja Žitnik Serafin z Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU je podrobno predstavila še vedno aktualne

Predsednik Državnega zbora Pavel Gantar je med drugim izrazil prepričanje, da sta trma in želja po preživetju močni lastnosti Slovencev, ne glede na to, kje živijo.

integracijske koncepte Louisa Adamiča, ki ga je označila za praočeta ameriškega multikulturalizma. Adamič je veliko razmišljal in pisal o priseljevanju in priseljencih ter o njihovi vlogi pri razvoju Amerike. Menil je, da priseljenci predstavljajo hrano za razvoj ameriške družbe, pri tem pa ni spodbujal niti izolacionizma niti asimilacije. Menil je tudi, da uporaba tujega jezika sama na sebi še ne ogroža slovenstva. Identiteta naroda po njegovem ni nekaj statičnega, ampak se stalno razvija in spreminja.

Razprava

Po krajšem kulturnem programu v odmoru – nastopila je folklorna skupina Nagelj iz Kanade – je s tehtno razpravo na temo

»Doseči integracijo« nadaljeval **Andrej Fink**, profesor za politične vede in mednarodne odnose iz Argentine. Pojasnil je izvorni (latinski) pomen pojmov integracija in asimilacija. Medtem ko je integracija racionalni proces, pri katerem deli ohranijo svoje značilnosti, pa pri asimilaciji te značilnosti izgubijo, kajti pri njej pride do izenačenja. »Slovenci lahko svoj jezik bodisi doma ali v svetu ohranimo samo tako, da se uspešno upiramo poenotenju, pri čemer moramo upoštevati, da je prijazen prijem včasih nevarnejši od trdega, pa tudi to, da je biti stoočtosten v obeh kulturah praviloma zelo naporno.«

Povezovalna vloga manjšine

Rudi Pavšič iz Slovenske kulturno-go-

spodarske zveze iz Trsta je z vidika Slovenca v Italiji ocenjeval možnosti, kako (pre)živeti integracijo ali asimilacijo. Glede tega je izrazil optimizem, opirajoč se na pomembno vlogo, ki jo v Evropi od osamosvojitve naprej ima država Slovenija, pa tudi na dejstvo, da manjšina lahko odigra odločilno vlogo pri premagovanju ovir in povezovanju med dvema narodoma in državama, saj pozna obe kulturi. **Stane Kranjc** je na kratko orisal razmere v Kanadi, pri čemer ga čudi dejstvo, da večina mladih ne govori slovensko, se pa redno vpisujejo kot Slovenci. Zato se je tudi število Slovencev v Kanadi povzpelo že na 36.000. Izven uradnega programa je nastopil tudi **Marjan Kolarič**, predsednik kanadskega Vseslovenskega kulturnega odbora, ki je ugotovil, da novih priseljencev iz Slovenije v Kanado ni. Zato je vse odvisno od tistih, ki so že tam. Pripravljenost za delo je sicer velika, vendar druga generacija za to potrebuje več stimulacije in priznanj.

S staro mentaliteto se je težko vključevati v sodobne tokove

Tudi **Janko Malle**, Slovenska prosvetna zveza v Celovcu, je izrazil optimizem glede možnosti preživetja slovenske manjšine na Koroškem, je pa res, da se morajo Slovenci najprej sami prepoznati kot življenja sposoben subjekt. S staro mentaliteto se je težko vključevati v sodobne tokove, kajti spremembe so hitre in zelo velike. Medkulturni dialog je vsekakor najboljša alternativa in treba ga je pripekljati na lokalno raven.

V slovenstvo je treba verjeti

V imenu zamejskih in izseljenskih duhovnikov je spregovoril **Zvone Štrubelj** iz Stuttgarta. »Vsak Slovenec mora najprej odpreti oči in srce in verjeti, da je biti Slovenec lepo. Težava je v tem, ker za delo v društvih primanjkuje animatorjev, pevovodij, plesnih učiteljev. Nujno potrebni so tudi novi slovenski kulturni centri, če želimo kljubovati asimilaciji.« »Prispevek zamejskih Slovencev k duhovnemu življenju matične Slovenije« je bila tema, o kateri je govoril **Janez Strgar** z Inštituta za narodnostna vprašanja. **Angelika Mlinar**, sekretarka Narodnega

sveta koroških Slovencev, je bila glede možnosti preživetja slovenske manjšine zelo pesimistična. Asimilacijski pritisk je zelo izrazit in agresivno držo Slovenci sprejemajo kot samo po sebi umevno. Zastopnika v deželnem zboru še vedno nimajo, pri vsem tem pa je dejstvo, da so koroški Slovenci nadpovprečno izobraženi, hkrati pa prihaja tudi do bega slovenskih možganov s Koroške.

Miroslav Miha Piljušič, predsednik Zveze slovenskih kulturnih skupnosti Srbije in posebej še Timoške krajine je spregovoril o življenju Slovencev v Srbiji. Tam je nekoč živelo okoli deset tisoč Slovencev, sedaj jih je le še okoli tri tisoč. V Boru imajo samo Slovenci (od 25 tam živečih različnih narodnosti) dve društvi in slovensko glasilo. Opozoril je tudi na težave pri pridobivanju državljanstva.

Prispevki razpravljavcev vse do večera

Živahna razprava se je nadaljevala tudi po odmoru za kosilo. **Samo Pahor** iz društva Edinost (Italija) je svoj prispevek naslovil s »Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal«. Sledila mu je **Majda Šekli** iz Bosne in Hercegovine, ki je predstavila delovanje Slovenskega kulturnega društva Cankar iz Sarajeva. **Mag. Vladimir Smrtnik**, član sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu iz Avstrije, je spregovoril o integraciji in regionalizaciji v okviru manjšinskega vprašanja. Med drugim je poudaril, da smo Slovenci lahko zelo ponosni na svoje dosežke, saj še nikoli nismo imeli tako dobrega položaja kot sedaj, pa čeprav je potrebno še veliko stvari spremeniti. Besedo je za njim povzel **Milan Ribič**, predsednik Slovenske Pristave v Clevelandu (ZDA). Predstavil je delček zgodovine priseljevanja Slovencev v Združene države Amerike ter se osredotočil na trenutno situacijo tamkaj živečih Slovencev. Poudaril je, da so mnogi Slovenci, tudi mladi, zelo ponosni na svoje korenine. Nacionalna zavest se je okrepila predvsem po osamosvojitvi Slovenije. Sledil mu je **Aleksander Saša Novak**, predsednik Slovenske skupnosti v Sarajevu, ki se do situacije Slovencev živečih v Sarajevu in širše v BiH ni opredelil tako optimistično kot njegov predhodnik. Za njim je nadaljeval **dr. Danijel**

Grafenauer iz Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, ki se je osredotočil na priseljevanje zamejskih Slovencev v matično domovino v času med obema svetovnjima vojnoma. Prispevek **dr. Edija Gobca**, profesorja sociologije na univerzi v Kentu – Ohio (ZDA), je prebral Matjaž Merljak iz radia Ognjišče. Beseda je tekla o tem, kako preživeti integracijo in asimilacijo v ZDA. Sledili so prispevki profesorja **Emidia Susiča**, docenta na Tržaški univerzi (Proces integracije in tiha asimilacija); profesorja **Tomaža Pavšiča** iz Svetovnega slovenskega kongresa (Dvojezičnost – izzivi in možnosti) in prof. **Žive Gruđen**, ravnateljice Državne večstopenjske dvojezične šole v Špetru, Italija (Lahko dvojezična šola zaustavi asimilacijo?). **Dragica Motik** iz Zavoda RS za šolstvo je predstavila delovanje Zavoda na področju učenja slovenščine za Slovence izven meja Slovenije. Še posebno je izpostavila spletno stran stičišča (www.zrss.si/slovenscina), kjer je mogoče pridobiti številne informacije o poučevanju in učenju slovenščine. **Marko Filli** iz RTV Slovenija pa je predstavil možnosti spremljanja slovenskih TV programov v Evropi

in drugje po svetu. K razpravi so se naknadno javili tudi: Drago Štoka, predsednik Sveta slovenskih organizacij (Italija), Tatjana Rojc iz Milana (Italija), Marko Dvoržak iz Slovenske katoliške župnije Ulm (Nemčija), Rajko Marić iz Društva Slovencev »Kredarica« Novi Sad (Srbija), Franc Zabukošek iz Svetovnega slovenskega kongresa in Dominik Vidmar iz Slovenskega društva France Prešeren (Belgija).

Predsednik komisije Miro Petek je ob koncu srečanja predlagal dva sklepa, ki sta se nanašala na asimilacijo in integracijo ter tretjega, ki je opredelil nadaljevanje prizadevanj za spremembo ustave, da bi slovenski parlament medse sprejel tudi predstavnike iz zamejstva in sveta. Udeleženci so se nato do poznega večera zadržali v avli Državnega zbora, kjer je sproščena beseda tekla ob prigrizku in pijači. Porodila se je tudi ideja, da bi se vsake nekaj let organiziralo obsežnejši večdnevni seminar, saj je en dan premalo, da bi se lahko prisluhnilo vsej aktualni problematiki, ki tare Slovence v zamejstvu in po svetu.

Besedilo in foto: Janez Dolinar

Po mnenju ministra Boštjana Žekša bi se morali za skupno dobro potruditi vsi Slovenci. »Ker če bo biti Slovenec težko, potem v odprtem svetu ne bomo obstali. Mi ne želimo in ne moremo preživeti kot narod mučnikov.«

16. Tabor Slovencev po svetu

V prelepem zelenem okolju Šmarjeških Toplic se je 4. julija odvil tradicionalni, že 16. Tabor Slovencev po svetu. Organizator Izseljensko društvo Slovenija v svetu je poskrbel za pestro dogajanje, ki se je začelo s sveto mašo v cerkvi svete Šmarjete, nadaljevalo z okroglo mizo, ki je nosila naslov »Kako se povezujemo in kako bi se želeli povezovati z našimi rojaki po svetu«, ter se sklenilo s popoldanskim kulturnim programom. Mnogi udeleženci so popoldanske ure izkoristili tudi za sprostitev v termalnih vrelih šmarjeških toplic. Na srečanju je bilo mogoče opaziti veliko število zadovoljnih obrazov, ne le starejših, temveč tudi mlajših generacij, ki so pričali o tem, da je srečanje doseglo svoj namen.

16. Tabor Slovencev po svetu se je začel ob 9. uri z mašo v cerkvi svete Marjete v Šmarjeti, ki jo je daroval mariborski pomožni škof dr. Peter Štumpf skupaj s slovenskimi izseljenskimi duhovniki. Srečanje se je nato nadaljevalo v prijetnem okolju hotela Šmarješke Toplice, kjer so se udeleženci najprej zbrali ob kratkem okrepčilu in klepetu na zunanji ploščadi. Prav kmalu je zadonela Zdravljica, za njo pa še pesem dr. M. Kremžarja: »Kjer rod je moj, kjer sin je tvoj, tam si, Slovenija!« Pred pozdravnimi nagovori predsednika Izseljenskega društva Slovenija v svetu Boštjana Kocmurja in županje Šmarjeških Toplic mag. Bernardke Krnc so prisotne s plesnim nastopom razveselili tudi mladi plesalci iz Winnipega v Kanadi. Boštjan Kocmur je nato poudaril namen vsakoletnih, že tradicionalnih srečanj, ki ponujajo možnost za izmenjavo mnenj in javne diskusije, so hkrati mesto medsebojnega spoznavanja, izmenjave izkušenj, sklepanja novih poznanstev in priložnost za utrjevanje slovenske identitete. Besedo

je prevzela gospa Krnc, ki ima tudi sama zdamsko izkušnjo, saj se je rodila v Hamburgu (Nemčija). Izrazila je veliko zadovoljstvo, da se lahko letošnje srečanje dogaja ravno v Šmarjeških Toplicah, saj je prelep ambient v objemu gozdov, poleg tega pa tudi dobra priložnost za promocijo tako v Sloveniji kot v svetu.

Povezovanje je vedno aktualna tema

Okroglo mizo z naslovom »Kako se povezujemo in kako bi se želeli povezovati z našimi rojaki po svetu« je v Beli dvorani hotela odprl častni gost, minister, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Boštjan Žekš. Poudaril je, da je povezovanje vedno aktualno in ključnega pomena, »saj če ne bomo povezani s Slovenci v tujini in Slovenci tukaj, mi doma med seboj in vi v tujini, nam bo šlo vse navzkriž in se nam ne bo dobro izšlo«. Poudaril je pomen prireditve, saj srečanje iz oči v oči, pogovor in izmenjava izkušenj pomenijo največ. »Dobro je, da Slovenci iz tujine lahko pridejo v Slovenijo in na lastne oči vidijo, kaj se do-

gaja, ne da o tem le berejo ali slišijo.« je še dodal. Med drugim pa je izrazil tudi nezadovoljstvo, da se je istega dne na drugem koncu Slovenije dogajalo srečanje druge skupine Slovencev iz sveta in zamejstva. Predlagal je, naj se prireditelji naslednjič dogovorijo in srečanja združijo.

Okrogla miza odprla nove poglede in vprašanja

Na okrogli mizi, ki je potekala pod vodstvom Cecilije Fink, so udeleženci vsak s svojega zornega kota predstavili svoje bogate izkušnje s področja povezovanja Slovencev v zamejstvu in po svetu. Prvi je spregovoril Sergij Pahor iz Trsta, časninar in predsednik Društva slovenskih izobražencev, ki vsako leto organizira odmevne študijske dneve Draga na Opčinah. Njegova beseda je tekla o skrbi tržaških Slovencev, organizatorjev Drage, za ohranjanje identitete, potrjevanje svetovnonazorskih pogledov in vrednot ter iskanje novih političnih poti. Sledili pa so mu organizator in večkratni predsednik Slovenskega doma v

San Martinu v Argentini Viktor Leber, organizator in predsednik Slovenskega kulturnega društva Slomšek iz Maasmecheln v Belgiji Stane Revinšak, župnik v slovenskih pastoralnih centrih na Dunaju in v Linzu Anton Štekel, predsednik Slovenske pristave v Clevelandu, ZDA, Milan Ribič in svetovalec pri Evropski ljudski stranki – Evropskih demokratih v Bruslju na oddelku za stike z javnostjo mag. Klemen Žumer, ki je na izredno odprt način nagovoril predvsem mlajše generacije in spregovoril o možnostih, ki se mladim Slovincem odpirajo znotraj evropskega parlamenta.

Od kulture do športa

Udeleženci so se nato okrepčali na pikniku, ki mu je sledil kulturni program. Ta se je začel z nastopom domačega mešanega pevskega zbora Plastoform iz Šmarjete. Zatem je z recitacijo nastopilo več kot trideset dijakov oziroma maturantov Slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka iz Argentine; za njimi je šest parov iz Folklorne skupine Pristava iz Argentine v originalnih nošah zaplesalo argentinski ples chamamé, ki izhaja iz province Corrientes, v kateri se je naselilo veliko število Nemcev, od tod tudi harmonika za spremljanje plesalcev. Sledil je nastop v slovenske narodne noše oblečenih mladih plesalcev iz Winnipega v Kanadi. Dovršeno in z zanosom so odplesali več plesov iz različnih slovenskih pokrajin in zapeli tudi nekaj slovenskih narodnih pesmi. Na programu so bili še nogometna in odbojcarska tekma med domačini in izseljenskimi moštvami ter ogled Toplic, kar pa je zmotil dež. Ko pa je znova posijalo sonce, je veliko udeležencev izrabilo možnost kopanja v bazenu.

BESEDA ORGANIZATORJA

Boštjan Kocmur, predsednik Izseljenskega društva Slovenija v svetu

Za prireditve v Šmarjeških Toplicah smo se odločili, ker je bila lanskoletna izkušnja, ko smo bili v gosteh v Velikih Laščah, zelo pozitivna. Pred tem smo se namreč dolga leta srečevali v Zavodu sv. Stanislava. Županjo Bernardka

Predsednik društva ID Slovenija v svetu Boštjan Kocmur, županja Šmarjeških Toplic Bernardka Krnc in minister pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš v živahnem pogovoru.

Na okrogli mizi, ki je potekala pod vodstvom Cecilije Fink, so udeleženci vsak s svojega zornega kota predstavili svoje bogate izkušnje s področja povezovanja Slovencev v zamejstvu in po svetu.

ko Krnc, ki ima tudi sama zdamsko izkušnjo, saj je rojena v Hamburgu in ima zato do tovrstnih srečanj afiniteto, smo se tako zelo hitro dogovorili, da bo srečanje prav tukaj, v Šmarjeti. 16. Tabor bo popestril tudi pester spremljevalni program, zato upam, da se bo za vsakega našel košček dogajanja, ki si ga želi. Pričakujemo od petsto do sedemsto udeležencev iz različnih držav. Med njimi tudi veliko mladih. S programi za mlade se v našem društvu ukvarjamo že od vsega začetka, tako je velika udeležba mlajših generacij rezultat prav teh naših prizadevanj.

E.M.; Foto: Janez Dolinar

Izseljensko društvo Slovenija v svetu bo v prihodnjih številkih revije predstavilo dogajanja še na nekaterih svojih poletnih programih, ki so se odvijali in prepletali med seboj:

- Gostovanje plesne skupine Triglav iz Winnipega, Kanada, pod vodstvom Kristine Majowski, ki združuje tri starostne skupine folkloristov (sedem nastopov po Sloveniji);
- Gostovanje folklorne skupine Pristava, tretji rod slovenskih izseljencev v Argentini (osem nastopov);
- Seminar o slovenskem plesnem in drugem izročilu za obe folklorne skupini;
- Gostovanje dijakov iz prekomorskih držav RAST 38, skupina dijakov tretje generacije izseljencev iz Argentine, ki so se udeležili Mladinske poletne šole slovenskega jezika, nastopili in odkrivali lepote Slovenije.

53. Srečanje v moji deželi

Na vročo julijsko soboto, 4. julija, se je dogodilo že 53. Srečanje v moji deželi, ki ga tradicionalno pripravlja Združenje Slovenska izseljenska matica. Srečanje, ki se je z glasbenimi nastopi začelo že dan poprej, je zajemalo dogajanje na več prizoriščih (v Ljubljani, na gradu Kromberk in v Novi Gorici), premiero filma Aleksandrinke, odprtje razstave Skriti obrazi Aleksandrije ter izredno bogat popoldanski kulturni program, na katerem je nastopilo prek dvesto nastopajočih. Vse prisotne pa je pozdravil tudi častni gost – predsednik države dr. Danilo Türk.

Dopoldne so se najprej v središču Nove Gorice, nato pa tudi v središču Ljubljane zvrstili nastopi folklornih in drugih slovenskih kulturnih skupin iz Slovenije in sveta. Nato je v dvorani Mestne občine Nova Gorica sledila premiera filma Aleksandrinke, ki jo je dopolnila razprava na temo raziskovanj in novejših prizadevanj za ohranitev kulture aleksandrink. V popoldanskih urah se je prizorišče dogajanja preselilo na grad Kromberk, kjer je predsednik države dr. Danilo Türk odprl razstavo z naslovom Skriti obrazi Aleksandrije – šolske sestre in aleksandrinke. Letos so se organizatorji odločili, da nekoliko bolj poglobljeno predstavijo določeno problematiko izseljenstva. »Ker se letošnje srečanje dogaja predvsem na Primorskem, smo se odločili, da pozornost namenimo tematiki aleksandrink, ki so bile naše prve izseljenke,« je povedal predsednik Združenja Slovenska izseljenska matica Sergij Pelhan.

Prek dvesto nastopajočih na odru novogoriškega gledališča

Zaradi slabe vremenske napovedi se je osrednji kulturni program odvil v dvorani novogoriškega gledališča. Prisotni, ki so zapolnili vse proste kotičke dvorane (po oceni organizatorjev se jih je zbralo okrog tisoč), so lahko spremljali prek dvesto nastopajočih, ki so se predstavili s folklornimi in glasbenimi nastopi. Program sta povezovala priljubljeni voditelj Boris Kopitar in pevka Marija Ahačič Polak. Boris Kopitar je vse prisotne najprej nagovoril s svojo pesmijo, v kateri se sprašuje, če »bo njegov vnuk še pel slovenske pesmi in se zavedal svojih korenin«. Besedo je nato prevzel predsednik Združenja Sergij Pelhan, ki je med drugim zatrdil, da bomo zagotovo še prepevali slovenske pesmi, prav tako pa tudi naši vnuki. Za njim je spregovoril župan novogoriške občine Mirko Brulc. Opisal je lepote Goriške, prelepo naravo

in kulturno dediščino, a poudaril, da ni bilo vedno tako lepo, saj so tudi na tem koščku Slovenije vladala težka leta, posebno med fašizmom. Zahvalil se je vsem, ki gojijo slovensko kulturo in besedo v svetu, kar oni, ki živijo ob meji, še posebno dobro razumejo.

Pomembna vloga izseljencev pri gradnji slovenske države

Prostor za mikrofonom je nato zavzel častni gost, predsednik države dr. Danilo Türk, ki so ga vsi prisotni že težko čakali. »Tudi sam sem bil nekaj let na drugi strani Atlantika in vem, kako prijetno je, kadar se lahko vrnete v domovino,« je povedal. »Prepričan sem, da prihajate na zasebne obiske v svoje rojstne kraje, k prijateljem, in druge obiske v Slovenijo, vendar pa so prireditve, kakršna je današnja, še posebno pomembne, ker se lahko v tako velikem številu ljudje srečajo, spoznavajo

in si marsikaj povedo.« Spregovoril je tudi o današnji situaciji v Sloveniji in poudaril pomembnost prelomnega dogodka pred osemnajstimi leti, ko je Slovenija postala samostojna država. Ob tem se je za pomemben prispevek zahvalil tudi Slovencem, ki žive zunaj meja matične domovine. »Že v prvih letih samostojne Slovenije ste se mnogi med vami aktivno vključili v tedanja dogajanja, stiki, ki ste jih vzpostavili, so bili zelo dragoceni. Mnogi med vami ste ponudili pomoč, tudi materialno. Tega nismo pozabili in to zelo cenimo še danes,« je še dodal. Predsednik države je izpostavil tudi pomen domoljubja ter slovenske kulture in jezika. »Slovenski jezikovni in kulturni prostor je veliko širši, kot ga določajo državne meje, zato je treba najti ravnotežje med ohranjanjem dediščine ter odprtostjo v svet in prihodnost,« je povedal.

Druženje ob pesmi in plesu

Kot prvi nastopajoči so na oder stopili člani pevskega zboru Triglav iz Splita (Hrvaška), sledila pa jim je pevka, ki je že večkrat nastopila med slovenskimi izseljenci, Marjetka Popovski iz Izole. Prisotne je navdušila z venčkom ljudskih pesmi in mnogi med njimi so se ji pri petju z veseljem pridružili. Sledil je pesni nastop, ki ga je pripravila Folklorna skupina Slovenija iz Berlina (Nemčija). S pesmijo Biserna Slovenija je nato nastopil pevec Marjan Zgonc, ki je s svojimi nastopi prav tako že večkrat razveseljeval Slovence po svetu. Svoj nastop je dopolnil s priredbo Avsenikove pesmi Moj rodni kraj, moj rodni dom.

Bučen aplavz so s svojim nastopom poželi člani Mešanega pevskega zboru iz Banja Luke (BiH), še posebno je navdušila mlada solistka Teodora. Za glasbeno presenečenje sta poskrbela tudi povezovalca programa, ki sta svoja glasova združila v ubran duet in zapela pesmi Bila sva mlada oba in Na Roblek bom odšel. Kulturni program so zaokrožili nastopi folklornih skupin – Stu ledi iz Trsta (Italija), srbsko kulturno društvo Sloga in slovenska folklorna skupina Gartrož, obe iz Nove Gorice. Predsednik Türk se je v večernih urah srečal tudi s predstavniki izseljenskih kulturnih društev in z njimi sproščeno poklepetal.

V okviru pestrega kulturnega programa se je predstavilo preko 200 nastopajočih (na fotografiji članice Folklorne skupina Slovenija iz Berlina).

Predsednik Türk se je v večernih urah srečal tudi s predstavniki izseljenskih kulturnih društev in z njimi sproščeno poklepetal.

BESEDA ORGANIZATORJA

Predsednik Združenja slovenska izseljenska matica Seržij Pelhan

Letos smo program srečanja nekoliko razširili, tako po številu nastopov kot prizorišč. Pripravili smo tudi novost. Odločili smo se namreč, da bomo vsako leto poglobili neko strokovno problematiko izseljenstva. Ker se letošnje srečanje dogaja predvsem na Primorskem, smo se odločili, da pozor-

nost namenimo tematiki aleksandrink, ki so bile naše prve izseljenke. Zadnji del prireditve smo zaradi predvidenega slabega vremena prestavili v novogoriško gledališče, kjer je nastopilo kar devet skupin s približno dvesto nastopajočimi. Poudarek je letos tudi na tem, da ne nastopajo le izseljenske skupine, ampak tudi zamejske – na primer Stu ledi, folklorna skupina iz Trsta, pa tudi priseljenška skupina iz Nove Gorice – folklorna skupina srbskega društva Sloga.

E.M.; Foto: Janez Dolinar

Zaključili celoletni projekt Ena šola, štirje jeziki

Koroška dvojezična ljudska šola Lipa nad Vrbo je 19. junija ob izteku šolskega leta zaključila svoj celoletni projekt Ena šola, štirje jeziki s predstavitvijo enega od štirih jezikov, to je slovenščine, in slovenske kulture. V sklopu omenjenega projekta je šola Lipa povabila Osnovno šolo Antona Šibelja - Stjenka iz Komna, da bi skupaj praznovali težišče projekta »Slovenija«.

S komensko šolo se je šola Lipa v zdaj že zaključenem šolskem letu tesneje povezala. Že v lanskem novembru so na tej šoli izpeljali 20-urni tečaj slovenščine za nemško govoreče učitelje z avstrijske Koroške, maja letos pa so ravnateljem koroških šol predstavili komensko šolo in slovenski šolski sistem. V enodnevnem potepanju po Krasu pa

so jih navdušili za lepote pokrajine, ki jo zaznamujejo kamen, brin, bor, podzemne jame, pozimi burja, jeseni pa rdečine ruja. Na junijsko prireditev je v Vrbo na Koroško s komenske šole odšlo 29 učencev in osem spremljevalcev, in sicer učenci 4. razreda (za nagrado za zmago na medrazrednem tekmovanju šolske skupnosti v lanskem šolskem letu) ter

člani otroškega pevskega zbora iz Komna. Ob Vrbskem jezeru so se učenci komenske šole prvič srečali z mladimi vrstniki dvojezične šole Lipa nad Vrbo. Gostje iz Slovenije so si najprej ogledali okolico šolskega kraja v Vrbi. Potem pa so se učenci obeh šol pomerili v športnih tekmah. V skupnem nastopu so se učenci komenske šole predstavili z izštevankami, ljudskimi šaljivkami, zaplesali ljudske plesne. Predstavili so rojaka, znamenitega dr. Karla Štreklja, ki je zbiral ljudsko blago in nekaj časa služboval tudi v Gradcu. Po kulturnem programu so sledili zvoki Avsenikovih melodij in predstavitev slovenske kulinarike. Šolska kuharica komenske šole je v kuhinji šole Lipa pripravila kraške štruklje, ki jih je nato še tople skupaj s poticami, prinesenimi iz Komna, in s sproti rezanim pršutom ponudila učencem obeh šol in obiskovalcem prireditve.

Marija Primc

Desetletnica Kugyjevih razredov

Na Slovenski gimnaziji v Celovcu so v šolskem letu 1999/2000 udeležili posebno pedagoško jezikovno inovacijo v alpsko-jadranskem prostoru, imenovano Kugyjev razred. Projekt Kugyjevih razredov – edinstven evropski model za združevanje dijakov treh dežel – je zrasel iz pobude tedanjega ravnatelja dr. Reginalda Vospornika, ki ga je uresničil skupaj s sodelavci Slovenske gimnazije in znanstvenimi svetovalci.

V prvi Kugyjev razred se je v šolskem letu 1999/2000 vpisalo 28 dijakov in dijakinj iz Koroške, Slovenije in Furlanije. V vsakem letniku je sedaj ena smer Kugyjev razred. Na nižji stopnji je v razredu okoli 30, na višji pa od 16 do 25 učencev. Na letošnji maturi – to je tretji doslej – je uspešno maturiralo 25 dijakov in dijakinj. V Kugyjevih razredih poteka pouk v jezikih treh dežel ob tromeji, iz katerih prihajajo dijaki, to je v slovenščini, ki je glavni učni jezik, pa v nemščini in italijanščini. Učni jezik je tudi jezik posredovanja pri drugih predmetih, na primer italijanščina pri telovadbi in biologiji,

nemščina pri zemljepis in matematiki; na višji stopnji se pridruži še angleščina. Pomembna je tudi dobra povezava učiteljev, dijaških domov in staršev učencev. Starši morajo ne le veliko sodelovati z učitelji, temveč morajo otroka tudi podpirati pri učenju več jezikov in biti pripravljeni imeti učence za en teden na svojem domu. Učencem je v veliko pomoč tudi udeležba na 14-dnevnih jezikovnih počitnicah v Novem mestu. Za učence Kugyjevega razreda je zelo pomembna izmenjava s partnerskimi šolami (v Sloveniji, Italiji in Avstriji), ki je na nižji in višji stopnji.

Šolski model Kugyjevih razredov na Slovenski gimnaziji v Celovcu je poimenovan po znanem alpinistu Juliusu Kugyju, pisatelju, gorečem ljubitelju Julijskih Alp, sinu slovenske matere, hčerke znanega slovenskega pesnika Jovana Vesela Koseskega, in koroškega očeta, rojenega blizu Podkloštra. To je bil človek, ki je v alpinizmu videl možnost za sporazumevanje med narodi, za brisanje meja ter mislil in se sporazumeval v treh jezikih in tako ustvarjal mostove med tremi narodi v alpsko-jadranskem loku.

Marija Primc

Muzej Avgusta Pavla v Monoštru je rešen

Monoštrskemu muzeju Avgusta Pavla, edini tovrstni slovenski ustanovi na Madžarskem, je konec lanskega leta, na 25. obletnico nastanka, grozilo, da bo zaradi denarja moral zapreti vrata. Država je začela varčevati tudi v kulturi, zato v železnožupanijskem muzeju Savaria v Szombathelyju niso videli druge možnosti, kot da v Monoštru odpustijo dve honorarni sodelavki in zaprejo muzej. Upokojiti se je morala tudi Marija Kozar Mukič, zaposlena v muzeju Savaria, edina slovenska etnologinja na Madžarskem in zelo dejavna publicistka.

Tako imenovana štajerska hiša, v kateri je od leta 1983 Muzej Avgusta Pavla.

Ker imajo porabski Slovenci malo kulturnih ustanov, denimo nobene poklicne, sta Državna slovenska samouprava in Zveza Slovencev v sodelovanju s slovenskim generalnim konzulatom začeli iskati možno-

sti za obstoj muzeja. Rezultat pogovorov z vodstvom Skupščine Železne županije je sporazum s krovnicima organizacijama, da muzej v Monoštru ostane oziroma da celo obogati dejavnost. Tako so najprej obno-

vili streho in odprli ogledni depo, kjer obiskovalci vidijo predmete, ki zaradi pomanjkanja prostora še niso razporejeni v stalne razstave, temveč v skupine. Največ predmetov, okoli 500, je za muzej prispeval zdaj že pokojni učitelj Karel Gašpar.

Muzejska zbirka šteje 1400 predmetov, od tega je razstavljenih 200, 1200 je shranjenih v depolu. Imajo tri stalne razstave, in sicer Slovenci v okolici Monoštra, Lončarstvo v jugozahodnem Prekodonavju in Najdbe iz monoštrskih grobov. Ob lanski 25. obletnici so postavili začasno razstavo ženskih rut in predpasnikov.

Trije muzeji, monoštrski, murskosoboški in lendavski, so bili uspešni tudi na razpisu programa Slovenija-Madžarska 2007-2013 s projektom Doživetje prostora. Med pomembnimi nalogami so priprave na postavitev stalne razstave o Slovencih na Madžarskem. Muzej je tudi dobro obiskan ter pomemben del kulturne in turistične ponudbe Monoštra.

Besedilo in foto: Ernest Ružič

Prvi jubilej mešanega pevskega zbora

Mešani pevski zbor, v katerem pod vodstvom Bruna Petricheka poje 18 pevk in pevcev, je edina ljubiteljska kulturna skupina štajerskih Slovencev v Avstriji. Skupaj s pevci z avstrijske Koroške so proslavili prvo, peto obletnico prepevanja. Doslej so izdali dve zgoščenki ter gostovali v Sloveniji in med Slovenci v Szombathelyju na Madžarskem.

Na avstrijskem Štajerskem po zadnjem popisu živi nekaj čez 2000 prebivalcev, ki govorijo tudi slovenski jezik oziroma eno od njegovih narečij. Ob popisu niso spraševali o narodnosti, ampak o jezikovni pripadnosti, kajti med slovensko manjšino bi se prišlo zelo malo prebivalcev. Bolj teoretično kot v praksi pripadajo Slovincem na Štajerskem po 7. členu Avstrijske državne pogodbe enake pravice kot Slovincem na Koroškem in gradiščanskim Hrvatom. V vsakdanjem življenju je neskladnost tako veli-

ka, da tega ni mogoče opisati v kratkem revijalnem zapisu. Večina slovensko govorečih prebivalcev živi v tako imenovanem radgonskem kotu, v vaseh ob avstrijski Radgoni, pa tudi v krajih proti Lipnici in še naprej ob meji s Slovenijo ter v Gradcu.

Za uveljavitev narodnostnih pravic se trudi Kulturno društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko pod vodstvom predsednice mag. Suzanne Weitlaner. Društvo je lansko leto počastilo 20. obletnico ustanovitve in 10. obletnico delova-

nja Pavlove hiše, kulturnega doma na domačiji Avgusta Pavla, sicer najbolj znanega slovenskega izobraženca, ki se je iz rojstne prekmurske Cankove in nekajmesečnem življenju skupaj s starši v Porni/Laafeldu za stalno naselil na Madžarskem. Kulturno društvo Člen 7 pripravlja domala vsak mesec dobro obiskan in večjezični kulturni dogodek, najpogosteje so to odlične likovne razstave, pevski nastopi in predstavitve knjig.

Ernest Ružič

Delavnice slovenskega jezika in kulture v ZDA

Sodelovanje med Svetovnim slovenskim kongresom in Ameriško slovensko žensko zvezo (SWUA – Slovenian Women Union of America) se je po dveh uspešno izvedenih taborih za slovenske otroke v ZDA nadaljevalo tudi letos, ko smo že tretje leto zapored pripravili delavnice slovenskega jezika in kulture, poimenovane Camp Heritage.

Udeleženci na nastupu ob slovesni večerji.

Potek delavnic v Lemontu.

Tabori za slovenske otroke so letos potekali kot del praznovanj ob 80. obletnici izhajanja revije Zarja, ki jo izdaja zveza. Prvotno so bile namenjene otrokom, letos pa so se lahko prijavi tudi odrasli. Tako sta 19. in 20. junija v Jolietu in Lemontu, v državi Illinois, Sonia

Avguštin in Andreja Vidmar približali slovenski jezik, pesem in kulturo skupini 36 najstnikov in odraslih, ki so z navdušenjem spoznavali svoje korenine. Oba dneva sta bila natrpana z izjemno bogatim programom. Animatoriki sta skupaj s flavtistko zapeli znane ljudske

cerkvene pesmi pri sv. maši v Jolietu, ki so jo darovali v zahvalo za 80 let neprekinjenega uredniškega dela Zarje.

Udeleženci so nato spoznali posebnost starih slovenskih domov: bogov kot. Na delavnici o panjskih končnicah so izvedeli veliko zanimivega o tem edinstvenem slovenskem izročilu ter jih tudi sami poslikali. Program pa smo popestrili tudi s poslikavo škatlic s kompozicijo tradicionalnih slovenskih motivov. Poleg kulturnega izročila so spoznali tudi glavne naravne znamenitosti Slovenije. Slovenščino smo jim približali prek didaktičnih vaj in tako so se učili prvih izrazov, pozdravov, besed, barv, števil in podobno. Učili so se tudi slovenske narodne pesmi ter slovensko himno, Prešernovo Zdravljico. Udeleženci so prejeli posebno brošuro z gradivom vseh aktivnosti tabora, ki smo jo pripravili strokovni sodelavci Svetovnega slovenskega kongresa. Delo smo uspešno zaključili z nastopom udeležencev ob slovesni večerji, ki jo je Slovenska ženska zveza priredila kot osrednjo slovesnost praznovanja. Pred navdušenim občinstvom so zapeli slovensko himno ter ljudsko pesem Mi se imamo radi. Uprizorili so tudi kratke pogovore v slovenščini. Ob tej priložnosti je Svetovni slovenski kongres podelil priznanje uredništvu Zarje ob jubileju.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so pripomogli k uspešnemu delu SSK in SWUA. Največje zadovoljstvo organizatorjev pa je seveda zadovoljstvo udeležencev, ki so si dogodek globoko vtisnili v spomin. Veseli smo, da smo slovenskim potomcem lahko ponovno približali del slovenske kulture in tako pripomogli k utrjevanju vezi med Slovenijo in njenimi rojaki po svetu. V tem duhu bomo naše delo tudi nadaljevali.

Sonia Avguštin
Foto: arhiv SSK

Maturanti in Slovenci po svetu

»V Ameriko,« je rekel starec.
 »Na Nemško!« je rekel fant.
 »Kamorkoli!« je reklo dekle.

Kurent, Ivan Cankar

Marsikateri človek, ki je zapustil domovino, tega morda sploh ni želel, a je moral. S trebuhom za kruhom so hodili očetje, da bi preživel svojo družino.

Mnogi so odšli, redki so se vrnili. Sprašujem se, kako čutijo slovenski rojaki v tujini danes. Še posebej tisti, ki so se pomešali s tamkajšnjim prebivalstvom. So popolnoma pozabili svojo matično državo?

Kako je bilo ljudem težko pri srcu, ko so odhajali. Koliko raje bi ostali tu, če bi lahko. A niso mogli. Po drugi svetovni vojni so se morali umakniti ... Nekateri daleč čez ocean, drugi čez gore. Letos sem imela možnost ogleda razstave o življenju v begunskih taboriščih na Koroškem. Nikoli si ne bi predstavljala tolikšne organiziranosti v takih pogojih. Naj rečem, da je res občudovanja vredno, saj so ustvarili visoko raven šolstva, kulture... Prav pa bi se mi zdelo, da bi bila stvar predstavljena širši javnosti.

Vem, da ni lahko ohranjati slovenskega jezika in čutiti pripadnosti svojemu narodu, če živiš daleč stran v tuji državi, obdan s tujo kulturo in tujimi ljudmi. Pa je kljub temu vsi niso pozabili. Ljubezen do nje so posredovali tudi svojim otrokom in ti svojim. Vesela sem, ko vidim, da si še kdo od mojih vrstnikov, ki je potomec Slovencev, želi vrniti in se naučiti slovenščine. Še posebej, če vidim, da ta mladi človek živi v družini, ki se med seboj sporazumeva v tamkajšnjem jeziku. Na žalost imam včasih občutek, da so Slovenci po svetu bolj narodno zavedni kot mi, ki imamo to srečo, da živimo doma v svoji državi. Kot gimnazijska maturantka sem se skozi vsa štiri leta pri predmetu zgodovina sreče-

vala z zgodovino nas Slovencev, kjer smo se dotaknili tudi tematike izseljevanja. Dali so nam vedeti, da število izseljenih ni zanemarljivo in da je bila to velika škoda in izguba za naš narod. A žal smo ena redkih šol, ki tej temi posveti sploh kaj pozornosti. Ena redkih šol, ki se trudi, da bi se zavedali, kaj imamo, in to cenili. Morda je moje razmišljanje preveč enostavno in premalo podkvano z znanjem. Vendar sem šolski snovi, ki se je navezovala na naš narod, vedno prisluhnila z večjim zanimanjem kot ostalemu. Kljub temu pa vem, da mi ni vseeno, da živi toliko Slovencev po svetu in ne tu v Sloveniji. Mnogi mladi se tega ne zavedajo, če pa že, jim je vseeno. To ni njihova stvar in si s tem ne bodo belili glave. Meni pa se postavlja vprašanje: Zakaj? Zakaj se niso vrnili?

Občasno pomagam pri Rafaelovi družbi in zato mi je seveda ta problematika še posebej blizu. Poleg tega nas kdaj pa kdaj obiščejo tudi sorodniki iz tujine. Ta srečanja imam rada, ker se mi zdi zanimivo poslušati ljudi, ki niso nikoli živeli v Sloveniji. Seznanjš se z razmerami, v katerih živijo sedaj, in z odnosom tamkajšnje države do priseljencev. Velikokrat sem razočarana nad tem. Naj na tem mestu omenim slovenske manjšine, ki ne uživajo pravic, kot bi jih morale imeti. In to kljub temu da niso izseljenci, ampak so na svoji zemlji

avtohtoni. Ko vidim, kako si prizadevajo, da bi ohranili slovenstvo, dobim kar slabo vest. Mi se ne zavedamo truda, ki so ga naši predniki vložili, da imamo lahko danes svojo državo Slovenijo. In to zdaj, ko nas priznavajo in ko je slovenščina naš uradni jezik. Oni pa znajo to ceniti, ker tega niso imeli. Kako drugače je danes! Danes so vrednote dom, domovina, materni jezik izgubile svoj pomen pri mladih, na katerih, kot pravijo, »svet stoji«. Vsaka druga država je boljša. Zakaj ne moremo biti ponosni na te lepote, ki jih imamo? Ne zaostajamo veliko za drugimi državami. Ampak naša majhnost ni vedno le pozitivna lastnost. Žal smo »majhni« ne le ozemeljsko, pač pa tudi na drugih življenjskih področjih. Morda nove generacije prinesejo nove rešitve in »širšo«, ne tako ozko usmerjeno Slovenijo. Zelo malo se o tem govori v šoli, ki naj bi težila k temu, da mlademu človeku privzgoji ljubezen do lastne države in jezika. Sama vidim Slovence po svetu kot vzpodbudo za ohranjanje vrednot, ki so nam jih s takšno ljubeznijo posredovali naši dedje. Najbrž sem ena redkih, ki misli, razmišlja o tem. Ali pa me le ni sram priznati, da mi ni vseeno za prihodnost mojega naroda, mojega maternega jezika in vseh nas Slovencev.

Emma Nartnik

Trinajst novomašnikov, 39 »katoliških« zlatih maturantov

Cerkev na Slovenskem je ob letošnjem prazniku apostolov Petra in Pavla dobila trinajst novomašnikov. Novomeška in koprška škofija ter mariborska nadškofija imajo po enega, celjska in murskosoboška po dva, ljubljanska štiri, enega imajo frančiškani, dva minoriti. Novomašniki bodo svojo prvo službo nastopili predvidoma v prvi polovici avgusta.

V počitniških dneh v župnijah potekajo oratoriji. Gre za nekajdnevni program, namenjen osnovnošolskim otrokom, ki jih ves čas spremljajo animatorji pod vodstvom voditelja ob spremstvu duhovnega voditelja.

V mnogih krajih po državi so pred dnevom državnosti potekale svete maše za domovino. Med njimi je na predvečer praznika slovesno somaševanje v ljubljanski stolni cerkvi svetega Nikolaja vodil nadškof metropolit Alojz Uran. Poleg škofov, duhovnikov in vernikov so se svete maše udeležili tudi predstavniki diplomatskega zbora ter osebnosti iz družbeno-političnega življenja. Pridigal je murskosoboški škof Marjan Turnšek. V nagovoru je najprej izrazil hvaležnost Kristusu ob rojstnem dnevu naše samostojne slovenske države: »Naša država ni nekaj abstraktnega; tudi ne neka totalitarno absolutistična tvorba tipa "država, to sem jaz", ampak svobodna in demokratična povezava oseb, ki izzveni v "država, to smo mi".« Namen družbenega življenja je po njegovih besedah v doseganju skupnega dobrega, ki pomeni pravilno in pravično porazdelitev posameznih dobrin med skupine in posameznike, kar je ob sodelovanju z ustanovami civilne družbe odgovor-

na naloga javne oblasti: »Upravičeno si želimo, da bi z zgodovinsko resnico, potrebnim odpuščanjem in konkretno ljubeznijo do vsakega človeka znali zdraviti premnoge rane na našem narodovem telesu, ki so se tudi v zadnjem letu skupaj z različnimi rovi in grobovi boleče odpirale.« Kot država pa smo se ob letošnjem rojstnem dnevu po besedah škofa Turnška znašli sredi svetovne in domače gospodarske krize, ki nas izzivata v mnogo smeri. Ker se ta kriza na svojem dnu kaže kot kriza kulture in etičnih vrednot, nas usmerja v skupno solidarno iskanje rešitve.

Po poročanju tednika Družina so letošnje maturo opravili vsi kandidati Škofijske klasične gimnazije v Šentvidu in Gimnazije Želimlje. V mariborski gimnaziji Antona Martina Slomška je bil uspeh 93-odstoten, v Škofijski gimnaziji v Vipavi pa 97-odstoten. V Šentvidu imajo 29 zlatih maturantov, povprečje je 23,7 točke, v Vipavi je šest zlatih maturantov, povprečje 21,4, v Želimljem so trije zlati

maturanti, povprečje 21,79, v Mariboru pa je en zlati maturant. Skupaj je zlatih maturantov na katoliških gimnazijah 39, vseh v Sloveniji pa 379. Na šentiviški gimnaziji se lahko pohvalijo še z dvema maturantom: Natalija Tominšek je dosegla vseh 34 točk (v Sloveniji je takih 33), Jurij Volčič pa je dosegel stodontni uspeh pri matematiki na višji ravni (v Sloveniji je takih le šest).

V počitniških dneh v župnijah potekajo oratoriji. Gre za nekajdnevni program, namenjen osnovnošolskim otrokom, ki jih ves čas spremljajo animatorji pod vodstvom voditelja ob spremstvu duhovnega voditelja. V projekt je letos vključenih 2500 otrok in več kot 300 animatorjev. Geslo oratorija je »Nate računam«, mladi pa se ustavljajo ob enem od velikanov naše zgodovine, sv. Frančišku Asiškem, ki tudi danes navdihuje mnoge ljudi.

NA KRATKO

■ 41. romanje bolnikov, invalidov in starejših je 20. junija na Brezjah prvič v zgodovini zaradi dežja potekalo v cerkvi. Vodil ga je mariborski nadškof Franc Kramberger.

■ 21. junija je potekala osrednja slovesnost ob 470-letnici Marijinega prikazanja na Sveti gori pri Gorici. Vodil jo je koprski škof Metod Pirih.

■ V škofovi kapeli v Trstu so v sredo, 24. junija, zapečatili zbrano gradivo za beatifikacijski postopek za Jakoba Ukmarja.

■ 1. julija je mariborski nadškof metropolit Franc Kramberger na Ptujski Gori razglasil začetek jubilejnega leta ob 600-letnici cerkve.

Dogodke, ki so se zgodili do 17. julija, je zbral Matjaž Merljak, Radio Ognjišče.

Praznovali smo dan državnosti

Letos smo polnoletnost naše mlade države Slovenije praznovali 27. junija v cerkvi in dvorani sv. Elizabete v Esslingenu pri Stuttgartu.

Pred več kot osemnajstimi leti se je v Sloveniji začelo močno gibanje za uvedbo demokracije, kar smo podprli tudi Slovenci v Stuttgartu in okolici. Med nami se je rodila želja po ustanovitvi kulturnega društva in istočasno s priznanjem državnosti Republike Slovenije januarja 1992 je vzkliklo naše društvo. Postali smo ponosno Društvo slovenske pomladi. Že isto leto, ob prvi obletnici neodvisne in samostojne Slovenije, smo priredili Slovenski kresni večer z bogatim kulturnim programom. »Kresovanje« je postalo lepa vsakoletna tradicija, kjer gojimo in ohranjamo našo zavednost, bogato kulturo, materni jezik in samozavest, našo lepo domačo pesem, identiteto in globoko ljubezen do domovine.

Letos smo polnoletnost naše mlade države Slovenije praznovali 27. junija 2009 kot vedno v cerkvi in dvorani sv. Elizabete v Esslingenu pri Stuttgartu. Sveto mašo za domovino sta darovala duhovnika slovenske župnije sv. Cirila in Metoda v Stuttgartu, gospod dr. Zvone Štrubelj in gospod Igor

Krašna. Mašni obred je spremljal domači mešani pevski zbor Obzorje pod vodstvom gospodične leve Sarja. Molitev za domovino je ganljivo prebrala članica cerkvenega sveta gospa Veronika Vugrinec.

Nato smo se podali v dvorano pod cerkvijo, kjer nas je pričakoval bogat kulturni program. Okrasitvi dvorane smo letos posvetili posebno pozornost. Kulisa na odru je bila prekrita s prekrasno, skoraj 50 let staro platneno sliko v olju, skrbno delo našega rojaka, gospoda Lada Oblaka iz Stuttgarta. Pod slovensko in evropsko zastavo, društvenim praporom in cvetočimi lipovimi vejami smo na odru skupaj z zborom Obzorje ponosno in občuteno zapeli našo slovensko himno.

Sledil je pozdravni nagovor podpredsednice društva gospe Vide Lambert, ki je spregovorila o najpomembnejših zgodovinskih dogodkih Slovenije – od rojstva naše države do danes. V duhu smo prehodili njeno težavno, strmo, vsekakor pa zelo pogumno in uspešno pot do neodvisnosti in

mednarodnega priznanja, vse tja do vzpona v Evropsko unijo, ki ji je v polletni dobi z odliko predsedovala. Ob tako mogočnem, hitrem napredku smo na našo mlado državo in ljudi, ki jo zastopajo in vodijo, lahko izredno ponosni. Bodimo iz srca hvaležni, da danes mi vsi doma in po svetu lahko v miru svobodno in enakopravno živimo. Še vedno smo izpostavljeni izzivom modernega sveta, ki jih moramo z božjo pomočjo modro premagovati, da bomo krepili ekonomsko moč naše drage Slovenije. S posebno zaskrbljenostjo gledamo na globalno finančno in gospodarsko krizo.

Po končanem nagovoru nas je zbor Obzorje v pesmih Rož, Podjuna, Zila in Pozdrav domovini v duhu popeljal v domovino naših korenin. Sledila je občuteno izvedena recitacija dolgoletne članice našega društva gospe Marije Petrič Pozdrav domovini. Nato je gospa Lambert povabila na oder našega vsestransko nadarjenega duhovnika slovenske župnije v Stuttgartu gospoda dr. Zvoneta Štrublja. Dr. Štrubelj je kot avtor dragocene knjige Pogum besede tudi poskrbel, da smo dali letošnjemu praznovanju državnosti posebno svečanost. Predvajal nam je slovenski dokumentarni film o Trubarju Pot, ki nam je živo približal življenje in delo očeta slovenske besede. Žal ustvarjalci filma iz domovine niso mogli biti prisotni, med nami pa je bil soustvarjalec dr. Štrubelj, katerega zasluga za nastanek filma je prav tako velika. Film je bil sprejet z velikim zanimanjem, to je pokazala tudi popolna tišina med enournim predvajanjem v dvorani.

Tako se je letos zares svečano iztekel naš kulturni del. Pohiteli smo, da si nazdravimo s pristno domačo kapljico in si postrežemo z dobrotami naših pridnih gospodinji. Preostali večer smo pa prepustili priljubljenemu slovenskemu družinskemu ansamblu Pannonia iz Esslingena in se veselili do ranih jutranjih ur.

Hvala vsem, ki ste kjerkoli in kakorkoli pripomogli za uspešno, prijetno, zares domače praznovanje, in vam, ki ste se ga v tako lepem številu udeležili!

Vida Lambert

Kulturno društvo Slovenija-Stuttgart e.V.

Slovenija na mednarodnem festivalu Azalea

Mednarodni festival Azalea v Norfolku v čast Natu ima bogato tradicijo, ki sega v leto 1953, leto dni po ustanovitvi Natovega poveljstva za Atlantik v Norfolku, VA. Tistega leta so se meščani Norfolka odločili za organizacijo festivala v pozdrav državam, ki so bile takrat zastopane v poveljstvu. Festival je bil namenjen sklepanju novih prijateljstev, spoznavanju in izmenjavam na kulturnem, umetniškem in drugih področjih življenja in dela. Dogodek je bil namenjen tudi poudarjanju pomembnosti vojaške vloge držav pri vzdrževanju miru v svetu in graditvi novih povezav mesta Norfolk s svetom. Od prvega festivala do današnjih dni se je festival razvil v dogodek, ki ga obišče več tisoč

ljudi. Posledica preoblikovanja Natovega poveljstva za Atlantik v Natovo poveljstvo za transformacijo (ACT – Allied Command Transformation) je bilo povečanje števila držav, ki imajo svoja predstavništva pri poveljstvu v Norfolku. V letu 2009 se je to število povečalo na osemindvajset držav članic zavezništva. Festival Azalea v Norfolku ima v regiji najdaljšo in neprekinjeno tradicijo in je edini v Združenih državah Amerike, ki na takšen način pozdravlja države članice Nata.

Pozdrav Natovim državam poteka v obliki enotedenskega festivala, katerega namen je krepitev razumevanja med prebivalstvom Hampton Roads in zavezniškimi

državami. Za večje razumevanje pomena in vloge zavezništva se organizirajo različni izobraževalni, znanstveni in kulturni dogodki. Srečanja v času festivala so priložnost za nove gospodarske povezave mesta Norfolk z drugimi državami.

Na letošnjem festivalu, ki je trajal od 27. aprila do 3. maja, je že četrto sodelovala tudi Slovenija. Tako kot leta 2008 so tudi letos združili moči pripadniki Slovenske vojske iz Nacionalnega predstavništva za povezave pri ACT* in štirinajst pripadnikov slovenske skupnosti iz Clevelanda (OH). V povorki narodov se je Slovenija predstavila s kozolcem in gorenjskimi narodnimi nošami. Osrednje mesto slovenske predstavitve je že drugič pripadlo slovenski princesi, študentki Mariji Sedmak. Pred paradnim vozilom in na njem so se množici gledalcev v narodnih nošah in s pesmijo predstavili še: Pavle in Marija Sedmak, Jan Kocbek, Sonja Kocbek, Milan in Breda Ribič, Tine in Helena Ribič, Rok in Beth Ribič. Predstavitve so v narodnih nošah popestrili še otroci.

Vsi sodelujoči smo bili zelo veseli, da so ocenjevalci izmed vseh osemindvajsetih predstavitev na vozilih za najboljšo razglasili slovenski »float« in mu podelili naziv »Nato's Cup«.

Andrej Kocbek

* Nacionalno predstavništvo za povezave ali National Liaison Representative (NLR) vodi polkovnik Slovenske vojske, Andrej Kocbek. V njem sta še pomočnik, major Tomaž Pavlič in podčastnik Marko Jelen. Predstavništvo pri ACT v Norfolku deluje od decembra 2004 naprej.

Zahvala generalnemu konzulu RS v Münchnu, gospodu Alfredu Killerju

Generalnemu konzulu, gospodu Alfredu Killerju, se želimo ob koncu mandata iskreno zahvaliti za njegovo korektno, prilagodljivo in nadvse uspešno sodelovanje. Njegov pristop in njegova pripravljenost prisluhniti našim pobudam, željam in tudi težavam sta nas vedno znova navduševala in za to mu izrekamo iskreno zahvalo.

Ob povratku v domovino in na njegovi nadaljnji poti njemu in njegovi družini – tako poklicno kot tudi zasebno – želimo vse dobro in obilo uspehov. Naj nas spremlja dobra volja in naj se Vam povrnejo vsa prizadevanja, ki ste jih namenili nam, Slovencem v južni Nemčiji, spoštovani gospod Alfred Killer!

SKUD Triglav iz Stuttgarta

Likovna kolonija slovenskih izseljenskih umetnikov 2009

Za nami je letošnja tradicionalna likovna kolonija izseljenskih umetnikov 2009, ki je od 13. do 20. junija 2009 potekala v organizaciji Združenja Slovenske izseljenske matice, TD Most na Soči, TIC Brda in Agencije Jota kar na dveh mestih – v kraju Most na Soči ter v Šmartnem v Goriških brdih. Na njej je sodelovalo dvanajst udeležencev, ki so prišli iz Avstralije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Švedske in ZDA, pridružilo pa se jim je tudi nekaj domačih slikarjev.

Tema letošnje likovne kolonije je poudarjala raziskovanje kulturne dediščine krajev, ki so nas gostili. Umetniki smo tako v svoja dela vnesli ustvarjalni navdih iz zgodovine okoliških krajev, značilnih etnoloških predmetov iz dediščine Mosta na Soči, tolminskega predela in Šmartnega v Brdih. Umetnike je navdušila predvsem barva vode reke Soče,

ki so jo poskušali poiskati in se ji v svojih delih z odtenci barv tudi približati. Rezultat je bil različen, odvisen od slikarskega pristopa vsakega posameznega umetnika.

Udeleženci likovne kolonije so prišli s treh celin: Avstralije, ZDA in Evrope: Mirjam Gremes (iz ZDA), Bogdana Žagar (iz Avstralije), Jože Stražar Kiyohara, Sumiko Kiyohara, Silvana Stopar (iz Švedske), Ivan Kosmos, Marija Omerza, Jože Arzenšek, Pia Suhy Baylo, Marija Donadić (iz Hrvaške), Borka Jokić, Vlatko Zimmer (iz BIH) in Ivan Stojan Rutar ter Sonja Povhe (iz Slovenije).

Vsa dela smo po končani koloniji tudi razstavili v obeh krajih. Na odprtju razstave v Šmartnem so nas v galeriji Hiša kulture razveselile pevke domačega pevskega zbora. Zapete pesmi so nas očarale in se nam vtisnile globoko v srce. Tudi voden ogled z vodnikom po tamkajšnjih zgodovinskih krajih nam bo ostal v lepem spominu, saj so nam organizatorji pripravili izredno lep sprejem in enkratno počutje pri njih v Brdih. Vse slike in kipe smo v sklopu tradicionalnega praznovanja Noč na jezeru razstavili tudi v prireditvenem šotoru na Mostu na Soči.

V času kolonije smo imeli spremenljivo in zelo primerno ustvarjalno vreme. Nekateri umetniki so ustvarjali v ribiški hiši, imenovani »ateljé«, kjer jih vremenske razmere niso prav nič motile. Nekaj umetnikov pa se je odločilo, da zavzamejo teraso (balkon) in lep senčni vrt kar pri apartmaju Taljat. Sam sem izkoristil priložnost v podjetju TST (Tovarna strojev Tolmin), kjer sem ustvaril dva večja kipa, ki sta ostala v parku kipov ob jezeru na Mostu na Soči. Naredil sem tudi sli-

ko kolaž po zgodbi Pastirček in medvedja pošast, ki je bila že objavljena v reviji Moja Slovenija. Spoštovani in cenjeni organizatorji kolonije s takim dejanjem vsako leto prav gotovo dosežejo svojevrstni namen. Namen organizacije kolonije ni zgolj umetniško ustvarjanje, ampak tudi socialni vidik ne le do umetnikov izseljencev, temveč tudi do vseh izseljencev na splošno. Vsak umetnik s seboj v svojo novo domovino ponese vtise iz Slovenije ter nadaljuje promoviranje lepote slovenskih krajev. Mentorica kolonije Monika Ivančič Fajfar je bila letos v veliko pomoč kot vodja kolonije in mnogim tudi svetovalka pri ustvarjanju.

Jože Stražar

Dragemu Karlu Dolencu v spomin

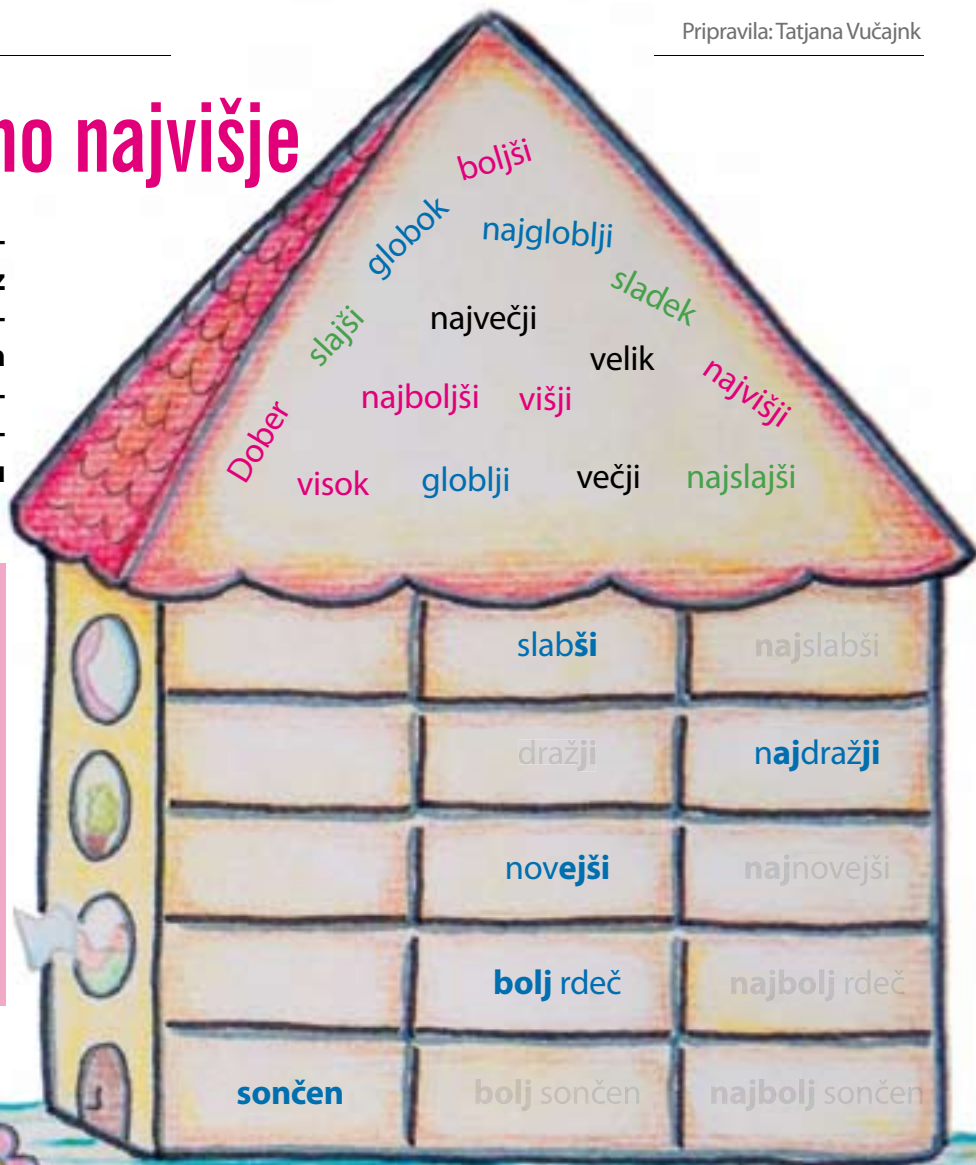
10. avgust 1994–2009

Mineva 15 let od najinega snidenja. Ljubi Karel, naj ti bo slovenska zemlja topli dom. V žalosti tvoja Sonja - Mery s hčerko Mojco

Najvišji ni nujno najvišje

• Sezidajte blok. V zidake vpišite besede iz okvirčka tako, da dobite smiselno celoto. Na podstrešju pa so nekateri pogosto uporabljeni pridevniki, ki imajo pri stopnjevanju posebnosti. Povežite jih.

najbolj rdeč
drag
najslabši
bolj sončen
nov
najbolj sončen
najnovejši
rdeč
dražji
slab

Ilustracija: Cimerman

• Ups! Označene besede so stopnjevani prislovi.

Če si višji, je vse **nižje**,
če si širši, je vse **bližje**,

če si lepši, je vse **grše**,
če si mehkejši, je vse **trše**,

če si težji, je vse **lažje**,
če cenejši, je vse **dražje**,

če si slon, je dan na dan
vse krog tebe porcelan.

(M. Košuta, Križada, MKZ 2005)

• **Ali ste vedeli, da v Velenju 180 metrov pod zemljo v muzeju leži najnižje ležeča jedilnica v Evropi? Ali pa, da imamo v Sloveniji najstarejšo turistično jamo v Evropi, ki je vodene ogledje nudila že v 17. stoletju?**

Trbovlje, najvišji dimnik v Evropi

Ob Termoelektrarni Trbovlje se dviga 360 metrov visok dimnik, ki je najvišja zgradba v Sloveniji, najvišji industrijski dimnik v Evropi in med najvišjimi zgradbami na svetu. Leta 1976 še ni bilo razvite tehnologije čiščenja dimnih plinov za tako velike objekte, kot je Termoelektrarna Trbovlje, zato so se odločili za izgradnjo dimnika. Z njegovo višino so hoteli preprečiti onesnaževanje nižjih plasti zraka in zadrževanje dima v ozki dolini. Dimnik, vgrajen v živo skalo, je zasnovan tako, da bi prenesel potres do desete stopnje po Merkaliju, varen je pred strelami, ob močnem vetru pa niha do skoraj enega metra. Graditi so ga začeli septembra 1974, pri gradnji so vsak dan zgradili tri metre dimnika.

Vilenica, najstarejša turistična jama v Evropi

Jama Vilenica pri Lokvi na Krasu je najstarejša turistična jama v Evropi, ki je vodene ogledje nudila že v 17. stoletju. Zapis prvega turističnega obiska jame sega v leto 1633, ko je grof Petrač dal jamo v upravo lokavski župniji. Leta 1660 je jamo obiskal avstrijski cesar Leopold I., med pomembnimi obiskovalci sta bila tudi kralj Neaplja in Sicilije, Ferdinand, in avstrijski cesar Franc I. Vilenica je zaradi odkritij v Postojnski jami za nekaj časa ostala neopažena, lokavska skupnost pa je prenehala z vodenimi ogledi. Zgodovinsko pomembna jama je zopet zaživela leta 1963, ko je skrb zanjo prevzelo Jamarsko društvo Sežana. Člani društva so jamo oskrbeli z električno razsvetljavo, tako da je Vilenica za obiskovalce opremljena in osvetljena v dolžini 350 metrov, dolga pa je več kot 1300 metrov, vodeni ogled traja eno uro. Jama je nekoč burila domišljijo obiskovalcem in domačini so verjeli, da v njej prebivajo dobre vile. Od tod je jama Vilenica dobila tudi svoje ime.

Velenje, najnižje ležeča jedilnica v Evropi

Globoko pod zemljo, v podzemnem muzeju premogovništva v Velenju, leži najnižje ležeča jedilnica v Evropi. Ob ogledu muzeja postrežejo obiskovalcem malico kar 180 metrov pod zemljo. Stene jedilnice so obložene z lesom in dajejo občutek domačnosti in sproščenosti. Tam obiskovalec prigrizne klasično »knapovsko« malico: klobaso in žemljo. Pri ogledu muzeja obiskovalca čakajo trije kilometri hoje, 9000 kvadratnih metrov razstavnih površin in na koncu še 700 metrov vožnje z jamskim vlakcem. Zanimiva postavitev v muzeju prikazuje, kako so rudarji ročno vrtali v premogovno žilo, dvigovanje premoga z ročnimi vili v koših, in tudi, kako pomembni so bili včasih konji, ki so pod zemljo živeli tudi do petnajst let, rudarjem pa so bili pri napornem delu v tolažbo.

Maribor, ena izmed največjih vinskih kleti v Evropi

V mestnem jedru Maribora leži Vinagova tunelska vinska klet, ki je ena največjih v Evropi. Njen nastanek sega v 19. stoletje, od leta 1960 naprej pa je upravitelj kleti Vinag, ki spada med največje pridelovalce grozdja in sadja na območju mariborskega vinorodnega okoliša. Klet meri 20 tisoč kvadratnih metrov in v njej je prostora za pet in pol milijonov litrov vina. V kleti je skoraj tri kilometre hodnikov, 140 lesenih sodov in sodobne cisterne. V vinagovi arhivski kleti je prostora za 400.000 steklenic, trenutno jih je v njej okoli 250.000 in tam je med drugim tudi najstarejši ohranjeni letnik kraškega terana, iz leta 1959.

Najstarejše arhivsko vino te kleti je laški rizling, pozna trgateg, letnik 1946, iz bližnje Svečine. Vinag obdeluje oskrbuje okrog 325 hektarov vinogradov in 17 hektarov sadovnjakov ter skrbi za visoko kakovost vrhunskih vin, poznih trgateg, kar potrjujejo številna priznanja in odličja.

(Vir: City magazine, številka 1, januar/februar 2007, prir.)

Matjaž Schmidt Slovenske pravljice (in na novo) v stripu

V zbirki Velike slikanice (Mladinska knjiga, 2009) je izšla knjiga s 17 pravljicami v stripu, ki jih je izbral, priredil ter ilustriral Matjaž Schmidt. Prvič so bile objavljene v reviji Ciciban v letnikih 2001/2002 in 2002/2003, sedaj pa eno od teh pravljic za vas objavljamo tudi v naši reviji. Želimo vam veliko veselja pri branju!

KAKO JE PAVLIHA KUKCA PRODAL

Nagradno vprašanje

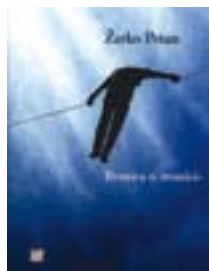
Kaj je kukec? _____

Odgovor pošljite do 20. septembra na naslov: Moja Slovenija, Brničeva 13, 1231 Ljubljana Črnuče, Slovenija, in si prisluzite lepo knjižno nagrado.

Žarko Petan

Resnica o »resnici«

Ob osemdesetletnici pisatelja, gledališkega režiserja, pisca aforizmov, direktorja Drame SNG in RTV Slovenija Žarka Petana je Celjska Mohorjeva družba izdala zanimivo in nadvse aktualno delo z zgornjim naslovom. Žarko Petan je slovenskim (pa ne samo slovenskim) bralcem v prvi vrsti znan kot pisec aforizmov – napisal jih je več kot osem tisoč – pa tudi kot avtor knjig in iger za različne medije.

Naslov knjige Resnica o »resnici« lahko beremo tudi kot aforizem, vendar vsebina knjige ni niti malo aforistična. Na dobrih dvesto straneh je nanizanih 28 različno dolgih avtobiografskih resnic o dogodkih in osebnostih iz polpretekle zgodovine in seveda tudi iz sedanjosti. Glede na Petanovo pestro življenje je v

knjigi našlo svoje mesto mnogo ljudi, dobrih in slabih, marsikomu bo tudi nerodno, mnogi pa so že mrtvi. Pri pisanju te knjige je avtor izhajal iz svojih bridkih izkušenj in iz prepričanja, da resnica prej ali slej pride na dan, pa če jo tisti, ki bi jo radi prikriji, pokopljejo še tako globoko in zgradijo do nje še tako številne pregrade. V časih, ko je resnica le ena, resnice pravzaprav ni. Resnica je resnica tedaj, ko ni le ena, ampak jih je več. Vsakemu je treba dovoliti, da pove svojo resnico, pri čemer se lahko zgodi, da za svojo resnico

nimaš dokazov in te prizadeti lahko toži. Tudi Žarka Petana so spravili v zapor. Šele tedaj, ko ima vsakdo vse možnosti, da lahko napiše ali pove svojo resnico in jo tudi zagovarja, lahko govorimo o resnici. Petan je srečen, da je dočkal čas, ko ima priložnost izpovedovanja svoje resnice, ne resnice drugih. Vse, o čemer je doslej pisal, je avtobiografsko, celo aforizmi so avtobiografski oziroma resnični, in vse, kar je napisal, je videl, slišal, doživel ali pa mu je o tem povedal kdo, ki mu je verjel.

Matjaž Chvatal, Petra Vencelj

Gorenjska (vodnik)

Založba Turistika je s svojimi vodniki in brošurami že vrsto let zelo intenzivno navzoča na slovenskem in evropskem knjižnem in s tem tudi turističnem trgu. Knjiga Gorenjski vodnik je prvič izšla že leta 1997 in je že zdavnaj razprodana. Tudi zato je bila potreba po novi izdaji zelo velika.

Pri tej drugi izdaji turističnega vodnika po Gorenjski pa ne gre zgolj za ponatis prve izdaje, marveč je to skoraj nov, trikrat obsežnejši vodnik od prvega. Avtorja jamar Matjaž Chvatal in umetnostna zgodovinarica ter geografinja Petra Vencelj predstavljata Gorenjsko na 312 straneh, z novimi besedili, ob pomoči 2000 fotografij in 50 kakovostnih zemljevidov. Vsebinsko je knjiga razdeljena po občinah in vsaka od 27 gorenjskih občin je predstavljena v samostojnem poglavju. Gorenjska kot regija je v tem vodniku opredeljena tako, kot jo opredeljujejo geografi, saj z občinami Kamnik, Lukovica in Moravče sega do Črnicva, Trojan in Kandrš. Vsaka občina je predstavljena

z zemljevidom in podatki o površini, številu prebivalcev in naselij ter z navedbo dneva in razloga za občinski praznik. Z zemljevidi so predstavljeni tudi vsi večji kraji v občinah.

Poleg informacij za turiste (seznama krajev, ki jih avtorja priporočata za obisk, hotelov, restavracij, gostiln, prenočišč ...) je poudarek na razlogih za obisk tega ali onega kraja. To je lahko njegova zgodovina, naravne in kulturne znamenitosti, pomembne osebnosti ali še kaj drugega. Po ogledu Gorenjske s tem vodnikom v roki bo domači ali tuji turist (vodnik je preveden v šest svetovnih jezikov) lahko zadovoljno ugotovil, da Gorenjsko pozna kot svoj žep. Avtorjema so še posebej lahko hvaležne turistično manj razvite občine, saj so v tem vodniku predstavljene enako dosledno kot turistično mnogo bolj znane in razvite občine.

M.Š.

Nekaj novosti slovenskih založb

Cankarjeva založba, zbirka Najst

Miro Cerar: Kako sem otroku razložil demokracijo

Osnovni pojmi iz demokracije in demokratični politični sistem so pojasnjeni na najstnikom razumljiv način.

Založba Didakta, Radovljica

France Bučar: Slovenci in prihodnost Ovlogi države kot ustanove in narodne pripadnosti za obstoj nekega naroda v prihodnosti.

Založba Kmečki glas

Marjan Bradeško: Privlačna Slovenija/Slovenia Attracts

Dvojezična knjiga prinaša veliko slovenskih zanimivosti in še več lepih fotografij.

Goriška Mohorjeva družba

Andreja Korenčan: Življenje in delo Angele Boškin

Življenjska zgodba prve šolane medicinske sestre na Slovenskem

Karel Štrekelj, jezikoslovec in zbiratelj slovenskih narodnih pesmi

V vasi Gorjansko v bližini Komna na Krasu so v nedeljo, 14. junija, ob 150-letnici rojstva odkrili spomenik, poprsje v bronu, slavnemu rojaku Karlu Štreklju, zbiralcu slovenskih ljudskih pesmi. Doprsni spomenik je izdelal priznani akademski kipar Mirsad Begić. Za majhno vas Gorjansko je bil to vsekakor velik dogodek, saj so hkrati z odkritjem spomenika podelili tudi tradicionalno Štrekljevo nagrado.

Izčrpno monografijo o Karlu Štreklju, zbiralcu slovenskih ljudskih pesmi, je pred nekaj leti napisala Monika Kroje in ji dala naslov Karel Štrekelj – iz vrelcev besedne ustvarjalnosti. Izšla je v založništvu Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU. Pri tem naj takoj povemo, da je Štrekelj slovenske ljudske pesmi izdal v 14 snopičih, po njegovi smrti je zbirko s 15. in 16. snopičem ter obsežnim uvodom dokončal Joža Glonar. Vse skupaj je bilo zatem zvezano v štiri debele knjige.

Življenjske prelomnice Karla Štreklja

Rodil se je 24. februarja 1859 na Gorjanskem, kjer je tudi preživel otroška leta. Dijaška leta je preživel v Gorici, kjer se je poleg italijanščine naučil tudi furlanščine in ruščine, pozneje pa še nemščine, češčine, poljščine in ukrajinščine. Na filozofski fakulteti na Dunaju je pri Miklošiču v letih 1879–1884 študiral slovansko in klasično filologijo ter primerjalno jezikoslovje. Nenavadno zgodaj je tudi promoviral in se habilitiral. V letih 1887–1896 je predaval kot privatni docent na dunajski univerzi, istočasno pa je prevajal in urejal tudi slovenski del Deželnega zakonika za vojvodino Kranjsko.

Po smrti Vatroslava Oblaka leta 1897 je kot izredni profesor na univerzi v Gradcu začel predavati slovansko filologijo in tam šele leta 1908 dobil položaj rednega profesorja. Žal je že leta 1912 umrl za vodenico. Leta 1903 je bil v Mariboru med ustanovitelji Zgodovinskega društva za slovensko Štajersko in tam so že leto zatem začeli izdajati Časopis za zgodovino in narodopisje. V letih 1898/99 je Štrekelj napisal tudi prvo slovensko znanstveno razpravo v štirih knjigah z naslovom Zgodovina slovenskega slovstva. Zaradi nemarnega odnosa slavistov in slovenistov do Štreklja je ta razprava vse do današnjih dni ostala v rokopisu, in to v Gradcu. Neobjavljena so ostala tudi njegova univerzitetna predavanja, etimološke in dialektološke razprave, večina korespondence, številni prevodi (zlasti iz ruščine), etnološka zbirka ... Enega od razlogov za tako malomaren odnos do Štrekljeve ustvarjalnosti oziroma zapuščine je najbrž treba iskati v tako imenovanem ljubljanskem centralizmu, ki se ga nismo otresli vse do današnjih dni. Zelo pogosto se je ta centralizem kazal pred Štrekljevo smrtjo in po njej, zlasti še takoj po končani prvi svetovni vojni. Drugače kot vase zagledani ljubljanski gospodje je bil Karel Štrekelj po mnenju Mirsada Begića veličasten in kozmopolitski.

Štrekelj kot zbiralec narodnih pesmi

Prvi zvezek slovenskih narodnih pesmi je ob upoštevanju najvišjih metodoloških in zbirateljskih standardov izšel leta 1895. To so Štreklju priznavali vsi tuji ocenjevalci. Ljudskih pesmi namreč ni spreminjal v knjižno slovenščino, objavil je vse zbrane ali znane različice ter jih opremil s številnimi opombami, vključno z navedbo krajev in pokrajin, od koder so pesmi izvirele. Razpredel je široko mrežo zbirateljev, saj je evidentiranih nič manj kot 342 zbirateljev, od najvidnejših strokovnjakov do preprostih ljudi. Nekaj zbranih ljudskih pesmi je Štreklju poslal tudi poznejši škof Anton Jeglič. V prvi zvezek so bile uvrščene pesmi iz 175 različnih slovenskih krajev, ki so skupaj z zapisovalci navedeni po abecedi in označeni na priloženem zemljevidu. V letih od 1895 do 1911 je nato izšlo še 13 snopičev. Na Prošnje za narodno blago, objavljeno v Ljubljanskem zvonu 1887, je dobil več kot 40 zbirk ljudskih besedil, uporabil pa je tudi do tedaj zbrano gradivo, na primer Vrazovo in Cafovo. S tem delom so Slovenci dobili najboljše in najboljšo zbirko ljudskih pesmi pri slovanskih narodih. Po Štrekljevi smrti je to delo prevzel njegov študijski prijatelj Matija Murko, a je bilo zaradi prve svetovne vojne ustavljeno. Štrekelj je bil častni član Carske akademije v Sankt Peterburgu, dopisni član Kraljeve akademije v Beogradu in dopisni član Društva Češkoslovaškega narodopisnega muzeja v Pragi.

Petra Novak

Tone Mizerit, trden člen slovenske skupnosti v Argentini

Med stebri slovenstva v Argentini pomembno mesto zavzema tudi naš dolenjski rojak Tone Mizerit. Komaj deset let mu je bilo, ko je odšel za očetom beguncem, a je nekaj malega, komaj zaznavnega dolenjskega naglasa še ostalo v njegovem govoru. Bolj kot naglas ga za Dolenjca izdaja njegova vesela narava, odprtost do ljudi in strpnost do drugih ali/in drugačnih pogledov. Na IX. Vseslovenskem srečanju v Državnem zboru je bil Tone prvi razpravljavec na temo integracije in asimilacije. Naslov njegove razprave se je glasil *Živeti v dveh svetovih*.

Družina usodno zaznamovana s koncem druge svetovne vojne

Družino Toneta Mizerita je usodno zaznamoval konec druge svetovne vojne, kajti njegov oče je skupaj s številnimi drugimi begunci leta 1945 zbežal iz tako imenovane nove Jugoslavije na Koroško, mama in štiri otroci pa so ostali doma v Šentrupertu na Dolenjskem. Tam so ostali vse do leta 1954, ko je režim tudi uradno dovolil odselitev iz države. Zato je Tone tudi prve štiri razrede osnovne šole zaključil v Šentrupertu, vendar ne pri očetu – ki je bil namreč učitelj – pač pa pri drugih učiteljih.

Mimogrede je treba povedati, da oče tudi v Argentini ni mogel iz svoje (pedagoške) kože, saj ga Slovenci v Argentini prepoznavajo kot enega od začetnikov slovenskega šolstva v Argentini. Veliko je tudi pisal in med drugim ustanovil mesečnik za otroke Božje stezice. Umrl je leta 1967 v Buenos Airesu, kjer je tudi pokopan. Mama je stara 92 let. Tonetov brat Marko živi v Mehiki, kjer poučuje na dveh univerzah. Fakulteto je končal v Argentini, doktorski naziv pa je pridobil v Mehiki. Pač pa v Buenos Airesu živita obe Tonetovi sestri, od katerih ena tudi poučuje slovnost na slovenskem srednješolskem tečaju. Tone ima tri odrasle otroke, hčerko in dva sinova.

Življenjska pot Toneta Mizerita

Po priselitvi v Argentino je Tone najprej zaključil osnovno in srednjo šolo, nakar se je vpisal na Višjo časnikarsko šolo na Inštitutu za javno mnenje; diplomiral je leta 1970. Kot novinar je celih 23 let delal v argentinskih medijih, najprej v uredništvu tednika Esqui, kjer je prišel do mesta šefa uredništva. Sodeloval je pri raznih publikacijah in nekaj časa opravljal časnikarsko delo kot svobodni novinar. Od leta 1998 je zaposlen kot vodja pisarne društva Zedinjena Slovenija.

Vsa leta od konca študija in tudi že prej je aktivno deloval med Slovenci in za Slovence v Argentini. Bil je član in odbornik mladinskih organizacij, član, tajnik in predsednik krovnega društva Zedinjena Slovenija, sodelavec in urednik mesečnika Mladinska vez. Je sodelavec in urednik tednika Svobodna Slovenija (pri Svobo-

dni Sloveniji je nasledil Tineta Debeljaka mlajšega, ki zaradi bolezni ni mogel več opravljati tega dela) ter sodelavec in urednik kulturne revije Meddobje. Ti dve funkciji opravlja še danes. Poleg tega pa kot profesor od leta 1999 naprej poučuje slovensko slovnost (do Prešerna) in družbeno vzgojo (zgodovina slovenskega vseljevanja v Argentino in ustroj slovenske skupnosti) na slovenskem srednješolskem tečaju ravnatelja Marka Bajuka v Buenos Airesu. Leta 2007 je bil Tone na posebni konvenciji izvoljen kot delegat za Argentino v Svet za Slovence po svetu pri Vladi Republike Slovenije.

Slovnost se v Argentini ni ohranilo po čudežu

Tone se nikakor ne strinja s Tarasom Kermaunerjem, ki je slovensko skupnost v

Argentini razglasil za argentinski čudež. Prepričan je namreč, da se slovnost v Argentini ni ohranilo po čudežu, pač pa je to posledica trdega dela in naporov za ohranitev slovnosti in trdne medsebojne povezanosti. V zvezi s tem ga veseli dejstvo, da so Slovenci v zadnjem času zelo uspešni pri premagovanju medsebojnih razlik; meni, da nekako vstopajo v zrelo fazo svojega obstoja. Ob tem opaža, da imajo pri premagovanju medsebojnih razlik več težav kot Slovenci v Argentini Slovenci na Koroškem in v Furlaniji - Julijski krajini. Ob upoštevanju argentinske modrosti, po kateri se v širši družini ne govori niti o politiki niti o veri in še manj o nogometu, bi to sporazumevanje vsekakor steklo mnogo lažje.

Tomaž Štefe; Foto: Janez Dolinar

Svobodna Slovenija

Svobodna Slovenija je osrednji časopis slovenske skupnosti v Argentini. Enkrat tedensko izhaja vse leto, razen v drugi polovici januarja. Je edini tednik splošnega informativnega značaja, pisan le v slovenskem jeziku, ki izhaja izven slovenskega narodnega ozemlja. Tiskan je na šestih straneh, na belem papirju velikosti »tabloid«. Časopis predstavlja najpopolnejšo vez in kroniko življenja argentinskih Slovencev. Vestno beleži vse družbene in kulturne pa tudi športne dogodke ter delovanje domov in organizacij po vsej državi. Ocenjuje knjižne izdaje, koncerte in odrske nastope ter objavlja zanimive intervjuje. Prinaša vesti iz življenja drugih slovenskih skupnosti po svetu. Važno mesto v njem najdejo tudi dogodki v Sloveniji in njenem zamejstvu.

Svobodna Slovenija je v začetku druge svetovne vojne začela izhajati že v Sloveniji, v Argentini pa se je izhajanje lista pričelo leta 1948, v času, ko so se prvi povojni naseljenci izkrcavali v Buenos Airesu. Obširno je krožil tudi po vseh državah, kjer so živel povojni emigranti. Svobodna Slovenija je bila sprva last pokojnega narodnega poslanca in predsednika Slovenskega narodnega odbora Miloša Stareta. Po njegovi smrti pa je list leta 1992 prešel pod okrilje Zedinjene Slovenije.

Ob bistrem potočku je mlin

V rubriki Slovenske domačije si bomo tokrat поблиže ogledali poseben, nekdanji v Sloveniji zelo razširjen tip slovenske domačije – mlin. Koliko je bilo nekoč mlinov v Sloveniji, najbrž nihče ne ve natančno, ve pa se, da praktično ni bilo potoka ali reke, ob kateri ne bi obratoval eden ali več mlinov. O tem pojejo tudi številne slovenske narodne pesmi. Samo na Muri je bilo pred drugo svetovno vojno menda kar 94 mlinov, danes pa obratujeta samo še dva, v Veržeju in v Ižakovcih.

Z mlinarstvom se je nekoč ukvarjalo veliko ljudi. Za bolj redke je bilo mletje žita glavna oziroma edina dejavnost, kar pomeni, da so se preživljali z mlinarjenjem, za vse druge pa je bilo mletje žita samo dopolnilo, saj so večinoma posedovali oziroma obdelovali večje ali manjše kmetije. »Zasluzek« od mletja največkrat ni zadoščal za preživljanje številnih družin.

V rubriko Slovenske domačije pravzaprav sodijo le mlini, v katerih je mlinarjeva družina, včasih tudi mlinar sam, živela. Po lastnikih so takšni mlini dobili tudi svoje hišno ime, ki se je marsikje ohranilo do današnjih dni. Tudi tedaj, ko mlin ne obratuje več, ampak obstaja le kot muzej tehniške kulture, kot kulturna dediščina torej. Takšni so na primer Kroflov mlin v Kozjem, Ferležev mlin v Šibeniku pri Šentjurju, mlin na Trubarjevi domačiji, Robačnekov mlin v Begunjah na Gorenjskem ...

Robačnekov mlin v Begunjah

Robačnekov mlin v Begunjah na Gorenjskem je zadnji od sedmih mlinov, ki se na Begunjščici oziroma Zgoši omenjajo v franciscejskem cenilnem operatu. Voda iz Begunjščice je speljana po nekaj sto metrov dolgi raki (lokalno rači) na mlinska kolesa, nekoč pa je poganjala tudi žago v stavbi na nasprotni strani potoka. Kot pravi gospodar domačije, so ljudje nekoč znali bolje izkoristiti vodno energijo kot danes. Stavba, v kateri je mlin, je po nepreverjenih podatkih stara okoli 600 let in še vedno služi kot bivališče družine Veronike Tomc, ki se po poroki piše Rozman. O starosti objekta priča kar nekaj dejstev. Ob potoku so še dobro vidni veliki obdelani kamniti bloki, iz katerih je zgrajena hiša. Črna kuhinja drugače kot velika večina črnih kuhinj še vedno deluje. V času kolin »obratuje« s polno paro, saj v njej dimijo ne samo domače meso, ampak tudi sosedovo. V kuhinji je ohranjeno kurišče in del ognjišča. Iz kuhinje vodijo zelo strme stopnice v klet z močnimi oboki. Nekoč je bila kuhinja skozi poseben prehod povezana s sosednjim prostorom – shrambo. Danes tega prehoda ni več. Še zgovornejši dokaz starosti objekta kot črna kuhinja so z lesenimi

klini pritrjene talne deske, pravzaprav plohi, v mlinu, v katerega se je nekoč dalo zapeljati tudi z vozom.

Po pripovedovanju mame sedanje lastnice je bil v preteklosti to grajski mlin, ki je sodil h graščini Katzenstein v Begunjah in ga je po ljudskem izročilu vodila mlinarica. In res so imele kar nekaj generacij v mlinu glavno besedo ženske, bodisi zato, ker so sinovi pomrli (škrlatinka), bodisi zato, ker je mož padel v prvi svetovni vojni. V mlinu so mleli žito za domačine iz Begunj in okolice.

Nekoč je imel mlin pet mlinskih kamnov, tri mlinska kolesa, osem stop in »šel mašino« – stroj za čiščenje žita. Ob prenovi stanovanjske hiše leta 1963 so odstranili tri mlinske kamne in dve kolesi, tako da so ostali, poleg stop, dva mlinska kamna in eno mlinsko kolo. Od šestdesetih do konca osemdesetih let dvajsetega stoletja so v mlinu mleli svinjsko obojo – hrano za prašiče, stope pa občasno še vedno poženejo, največkrat pred domačim praznikom, kolinami, od 1. decembra do

začetka marca, za phanje ješprenja in kaše. Hrup, ki ga povzročajo stope, kadar se dvigajo in padajo, je za občutljiva ušesa kar premočan. Pri stopah je nekaj posebnega tako imenovani čevelj, to je s kovino obložena konica stope, ki jo je treba večkrat zamenjati, ker se hitro obrabi. Nekaj posebnega je v mlinu zelo stara in lepo ohranjena poslikana skrinja.

Leta 2002 je občina Radovljica ob sodelovanju Zavoda za varstvo kulturne dediščine Kranj Robačnekov mlin obnovila kot primer tehniške dediščine. Pri tem je očitno, da je v hiši mlinu, v katerem poteka vsakdanje življenje kmečko-delavske družine, težko vzdrževati takšno raven dostopnosti in zaščite (tehniške) dediščine, kakršno zagotavlja muzejski način varovanja, v najboljšem primeru varovanje v muzeju, ob strokovno usposobljenih kustosih. Na naših kmetijah je še vedno preveč improvizacije in ukvarjanja z najrazličnejšimi dejavnostmi, kot so poljedelstvo, živinoreja (konji, govedo, prašiči, kokoši) oziroma ribogojstvo. Še vedno

Središče Begunj s cerkvijo in gradom.

so bolj kot tržno samooskrbno naravnane. Hranijo se tudi najrazličnejši predmeti, v skladu s prepričanjem, da čez sedem let vse prav pride.

Begunje na Gorenjskem

Bolj kot po Robačnekovem mlinu so Begunje znane po bratih Avsenik in morda nič manj po tovarni športnega orodja in kasneje smuči, v zadnjem času pa tudi plovil Elan-Skimar. Prav neverjetno je, kako so uspeli nesposobni in/ali pokvarjeni (skorumpirani) menedžerji v navezi s prav takšnimi politikmi spraviti nekoč paradno in po celem svetu znano podjetje na rob propada. A to je že druga zgodba. Kot naselje so Begunje okoli 2 km dolgo središčno naselje z gručastim jedrom in premorejo nekaj manj kot tisoč prebivalcev. Ležijo na nadmorski višini 585 m, večinoma na vršaju, ki sta ga izoblikovala karavanska potoka Begunjščica in Blatnica. Dolini Draga in Krpin tukaj prehajata v severovzhodni del Ljubljanske kotline, imenovan Dežela. Mnogo pomembnejši kot danes so bili nekoč živinoreja, povezana s planinskim pašništvom, gozdarstvo in izraba vodne sile. Begunje so izhodišče za planinske vzpone na Begunjščico, Dobrčo, Vrtačo in Stol. Kraj se prvič omenja že med letoma 1050 in 1065. V že omenjenem gradu Katzenstein iz 16. stoletja sta psihiatrična bolnišnica in muzej talcev, med vojno pa so Nemci ta grad spremenili v zapore za slovenske domoljube. Župnijska cerkev je posvečena sv. Urhu. V dolini Drage so po Avsenikovi zaslugi postale slavne razvaline gradu Kamna (Lambergov grad iz 12. do 16. stoletja) z renesančnimi in zgodnjebaročnimi prvinami. Manj znane so razvaline Jamskega gradu, ki se sedaj imenuje Hudičev grad. Tu je tudi grobišče talcev. Zelo markanta in zelo obiskana je cerkev sv. Petra iz leta 1467 na 839 m visoki vzpetini nad Begunjami. Gre za najčistejši primer poznogotske dvoladijske stavbe z dvoransko zasnovo. Freske – poslikana je skoraj vsa notranjščina cerkve – so iz leta okoli 1530 in so delo Jerneja iz Loke. Nekoč je bila to zelo obiskana romarska cerkev.

Besedilo in foto: Tomaž Štefe

Še vedno delujoče in zelo stare stope za pridobivanje ješprenja in kaše z vidnim zazidanim vhomom.

Mlińska kamna za mletje žita, s skrinjo za moko in stopnicami, ki vodijo do majhnih vrat pod stropom. Odpirali so jih ob mletju zaradi svetlobe.

Mlińska kolo z rako, iz katere pada voda in poganja mlin.

Iz črne kuhinje vodijo strme stopnice v obokano klet.

Le vkup, uboga gmajna

Pri oblikovanju slovenske domovinske zavesti sta pomembno vlogo odigrali 15. in 16. stoletje, ko so naše kraje zajeli notranji spori, turški vpadi in kmečki upori. Gre za preizkušnje, ki jih je Prešeren v Sonetnem vencu opisal z verzom »od tod samo krvavi punt poznamo, / boj Vitovca in ropanje Turčije«.

Boj za celjsko dediščino

Nesojena celjska kneževina je našim krajem obljubljala lepo in trdno prihodnost. Jamstvo za to je bilo mesto Celje z utrjenim gradom kot upravno, gospodarsko, kulturno in tudi duhovno središče slovenskih dežel. Če bi se Celjani obdržali, bi verjetno dobili tudi svoje cerkvenoupravno središče v tem mestu ali v Gornjem gradu, kjer je takrat stal benediktinski samostan. Čeprav so Celjani »gospodovali« našim krajem, so obenem skrbeli za napredek in blaginjo celotnega prebivalstva. Po smrti zadnjega Celjana Ulrika II. leta 1456 so se razmere spremenile in vnel se je boj za njihovo dediščino.

Habsburžani so bili na neki način »zakoniti« dediči zapuščine Celjskih, a so si jo morali izboriti. V boj za dediščino so poleg Ulrikove vdove Katarine vstopili še goriški grofje in ogrski vladarji. Pri tem so najbolj trpeli prebivalci dežele, saj so se njihove vojske kar dve desetletji brezobzirno spopadale za posamezne gradove in posestva. V bojih je po uspehih in po krutosti izstopal vojskovodja Jan Vitovec,

ki je sprva poveljeval celjski vojski. Takšna podoba ustreza Vitovcu kot literarnemu junaku, njegov zgodovinski lik je manj znan. Nastale razmere bi morda lahko preprečila poenotena cerkvena oblast, ki pa ni nikoli obstajala. Cerkvene zadeve sta nadzorovala in vodila oglejski patriarh in salzburški nadškof, vendar, glede na veliko oddaljenost od teh krajev in nastale politične razmere, nista imela posebnega vpliva na tem območju.

Turki na Slovenskem

Turki so v naše kraje prvič pridrli kot roparji. Leta 1408 so s tem namenom napadli Metliko in nekatere druge vasi v Beli krajini. Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske med drugim piše: »Njih prvo jezo je moralo pretrpeti mesto Metlika: napadli so jo z veliko silo, ter jo kmalu zavzeli, saj je bila iz lesa zgrajena. Tukaj so nečloveško razsajali, morili staro in mlado, moške in ženske, podrli vse cerkve in pobrali denar in blago.« Temu roparskemu pohodu so v naslednjih letih sledili še drugi, ki so prizadeli del Kranjske in Štajerske. Valvasor se pri

opisovanju teh dogodkov močno naslanja na celovškega jezuita Megiserja, občasno pa navaja njegovega mlajšega sobrata, slovenskega zgodovinarja Bavčerja. Tudi poznejši zgodovinarji se strinjajo, da je šlo bolj za roparske pohode na naše ozemlje kot za načrtno obleganje. Čeprav so imeli Slovenci zatem pol stoletja mir pred Turki, se niso znebili strahu pred njimi. Izkazalo se je, da povsem upravičeno.

Najhujši turški vpadi na slovensko ozemlje so potekali med letoma 1469 in 1483. V tem času je močna turška vojska petkrat prešla Kranjsko, Koroško in Štajersko, manjši vpadi so se vrstili večkrat na leto, obmejni kraji pa so doživljali še pogostejše roparske pohode manjših turških tolp. To so bili najbolj krvavi turški vpadi v slovenski zgodovini. Turki so običajno pobili vse, ki so se jim zoperstavili; plenili so vasi, mesta, gradove, cerkve ter samostane in za seboj puščali pogorišča. Ugrabljali so deklince in dečke; slednje so zatem vzgojili v elitne vojščake – janičarje. Redkeje so zajete vojake, zlasti plemiškega rodu, zadrževali kot ujetnike in zanje

Vir: Vasko Šimonič: Turki so v deželi že; Celjska Mohorjeva družba

Kmetje so poiskali zatočišče v skrivnih jamah, cerkve na vzpetinah so obdali z utrjenimi obzidji in jih spremenili v tabore, pribežališče so našli v samostanih, pozneje tudi v utrjenih mestih.

zahtevali odkupnino. Turki so s takim pustošenjem želeli čim bolj oslabiliti obrambno sposobnost dežele, ki bi si jo ob primernih priložnosti podredili in pripojili k svoji vladavini.

Že v prvem navalu turških vdorov na začetku 15. stoletja se je organizirala deželna vojska, sestavljena iz mož, ki so jih pošiljali plemiški gospodje. Drugi val turških vpadov je pokazal, da je nujno potrebna organizirana obramba notranjeavstrijskih dežel, ki se je oblikovala postopno. Medtem se je moralo prebivalstvo na podeželju znajti po svoje. Kmetje so poiskali zatočišče v skrivnih jamah, cerkve na vzpetinah so obdali z utrjenimi obzidji in jih spremenili v tabore, pribežališče so našli v samostanih, pozneje tudi v utrjenih mestih.

Razvili so sistem obveščanja pred bližajočo se turško nevarnostjo, od prižiganja kresov do posebne oblike zvonjenja. Sočasno s tem so deželni stanovi organizirali skupno

vojsko; knezi so dopustili tudi oblikovanje tako imenovane črne vojske, ki so jo sestavljali predvsem kmetje in drugi podložniki. Njena vloga je bila zlasti obrambna. Nekateri kraji so dobili meščanske pravice in s tem možnost za utrditev strnjene naselja z obzidjem. V 16. stoletju so Habsburžani na jugovzhodni meji vzpostavili še vojne krajine. Vzdrževanje celotnega obrambnega sistema je zahtevalo precej denarja, zato so deželni stanovi začeli pobirati posebne davke.

Jurij Kozjak

Čeprav so se turški vpadi pogosteje vrstili do sredine 16. stoletja, je ljudem ostalo v spominu predvsem divjanje Turkov v sedemdesetih letih 15. stoletja. Zgodovinarji so mu namenili največ pozornosti. Spomin nanje se je prenašal tudi z ljudskim izročilom. Ta snov je pritegnila pisatelje in pesnike od Jurčiča in Aškercar do Bartola in Bevka, da so ta

del zgodovine predstavili v svojih delih. Pod vplivom Levstika se je za povest iz turških časov že v gimnazijskih letih odločil Josip Jurčič. Snov je

Vir: Josip Jurčič: Jurij Kozjak; Založba Karamanija

Povest izpod peresa Josipa Jurčiča Jurij Kozjak, slovenski janičar, je izšla leta 1864 pri Družbi sv. Mohorja.

povzel iz Valvasorja, mu dodal ljudske pripovedi in napisal povest Jurij Kozjak, slovenski janičar, ki je izšla leta 1864 pri Družbi sv. Mohorja. Zgodbo je postavil v domači kraj, ki se razteza od Kozjaka do Muljave in od kraške jame ob izviru Krke do stiškega samostana. Zgodba je preprosta: Graščak Marko Kozjak je odšel v boj proti Janu Vitovcu, medtem je njegov brat Peter edinega Markovega sina, dediča gradu, prodal ciganom, ti pa naprej Turkom za janičarja. Ko je Marko ob vrnitvi zvedel za izgubo sina, je prepustil grad Kozjak bratu, sam pa je odšel v samostan. Čez dvajset let se je Jurij vrnil z napadom Turkov v domače kraje kot poveljnik janičarjev. Turki so začeli oblegati muljavsko cerkev in stiški samostan, medtem je skupina domačinov zajela štiri janičarje, med katerimi je bil tudi Jurij, ki se je po naključju srečal z očetom. Počasi se je spomnil

Vir: Vasko Simoniti: Turki so vdeželi že, Celjska Mohorjeva družba

Najhujši turški vpadi na slovensko ozemlje so potekali med letoma 1469 in 1483. V tem času je močna turška vojska petkrat prešla Kranjsko, Koroško in Štajersko, manjši vpadi so se vrstili večkrat na leto, obmejni kraji pa so doživljali še pogostejše roparske pohode manjših turških tolp.

svojega otroštva in prepoznal očeta. Jurij je zapustil janičarje in po očetovi smrti zagospodaril na gradu Kozjak ter pomagal obnoviti napol požgani stiški samostan.

Za staro pravdo

Turki so prvič pridrli na Koroško leta 1473, drugič pa leta 1476. Zgodovinarji poročajo, da plemstvo kljub pobiranju davkov v ta namen ni poskrbelo za obrambo dežele. Zato so se kmetje po odhodu Turkov povezali v kmečko zvezo in vodstvu dežele sporočili, da ne bodo plačevali posebne davščine za obrambo dežele, če slednji ne bodo nič ukrenili glede zaščite pred turško nevarnostjo. Ko so kmetje po-

zneje spoznali, da morajo zaradi menjave denarja plačevati celo več kot prej, so se uprli. Pod vodstvom kmečke zveze so se združili v močno vojsko, pridružili pa so se jim tudi rudarji in nekateri meščani. Tako se je 15. maja 1478 začel koroški kmečki upor z zahtevami po boljši obrambi zoper Turke in po nekdanjih dajatvah – stari pravdi. Upor, ki je trajal več mesecev, je nameravala zadušiti plemiška vojska, a so jih prehiteli Turki, ki so znova pridrli na Koroško.

Po zgledu koroških kmetov so se tudi v drugih slovenskih deželah povezali v tako imenovano kmečko zvezo, ki pa ni bila namenjena samo enotni obrambi pred Turki. V prvih

mesecih leta 1515 so kmečke zveze v slovenskih deželah sklenile, da se bodo borile za vrnitev »stare pravde« – pravic in dolžnosti, ki so bile zapisane v urbarjih. Ko so se voditelji posameznih zvez sestali in oblikovali skupne zahteve, so se z njimi obrnili na cesarja. Ker jih ta ni uslišal, so začeli z velikim vseslovenskim uporom, v katerem je sodelovalo kar osemdeset tisoč mož. Požgali so več gradov, zavzeli Brežice in tam dočakali žalosten konec petmesečnega upora, saj je cesar plemstvu poslal na pomoč najemniško vojsko. Sledila je smrtna kazen za voditelje upora, preostali kmetje pa so morali plačevati še dodaten »puntarski davek«. Čeprav je bil upor zatrt, je odmeval po vseh deželah cesarstva. To dokazuje tudi prvo slovensko tiskano besedilo na vojaškem letaku iz leta 1515, kjer je med

nemškim besedilom navedena kitica puntarske pesmi Le vkup, le vkup, uboga gmajna in omenjena »stara pravda«. Leta 1573 je sledil upor podložnih kmetov na gospodstvih plemiča Tahija, ki je imel posestva v Hrvaškem Zagorju in vzhodni Štajerski. Vodila sta ga Ilija Gregorič in Matija Gubec. Tega so pomagali zadušiti krajišniki. Upori so se nadaljevali še v naslednjih stoletjih. Med njimi je tudi tolminski punt iz leta 1715.

Turški upadi kakor tudi kmečki upori so preprostem slovenskemu človeku pokazali, da s sodelovanjem in enotnostjo lahko doseže marsikaj, predvsem pa ohrani svojo svobodo. Čeprav tega cilja največkrat niso dosegli, je želja po svobodi živela v njih in se v prihodnjih stoletjih še okrepila.

Tone Gorjup

Vir: Bogo Grafenauer: Kmečki upori na Slovenskem; Državna založba Slovenije

Kmečki upori so preprostem slovenskemu človeku pokazali, da s sodelovanjem in enotnostjo lahko doseže marsikaj, predvsem pa ohrani svojo svobodo.

Skupaj so še močnejši!

Modrijani, v zadnjem času gotovo najbolj priljubljen narodnozabavni ansambel v Sloveniji, vsako leto na domači Dobrni pripravijo odmevno prireditev Noč Modrijanov, ki privabi več tisoč obiskovalcev iz vse Slovenije. Ti so si lansko zapomnili tudi po tem, da se je na odru zgolj z eno samo napovedjo pojavila voditeljica Natalija Verboten – potem pa odhitela na svoj naslednji nastop. Kako malo je bilo potrebno, da je iz tega nastalo eno večjih letošnjih glasbenih presenečenj!

Od ideje do izvedbe

»Lansko pomlad smo po krajšem premo-ru nastopili na festivalu Slovenska polka in valček – in spet zmagali. Našo skladbo Pu-sti mi pesmi je tam napovedala Natalija, in poprosili smo jo, naj to ponovi še na Do-brni. In je prišla: kot prava profesionalka, ki ji ni bilo težko opraviti to na videz manj ugledno delo ... Ne vem, če bi bila katera druga voditeljica tako prijazna! Ta njena drobna gesta se je prav kmalu izkazala kot povod za začetek prijetnega sodelo-vanja na glasbenem področju. Staknili smo glave in začeli razmišljati o tem, kako bi z Natalijo posneli vsaj eno narodnoza-bavno skladbo. Ko smo našli primerno, je steklo v trenutku! Le nekaj sproščenih vaj je bilo potrebnih, da je valček Spomni se prijetno zazvenel.

Po uspešnem zvočnem snemanju smo se odpravili na slikovito Burgerjevo do-mačijo na Venišah v Zgornji Savinjski dolini in tam posneli videospot, ki je ta-koj postal prava uspešnica. Kako tudi ne, ko pa romantično okolje domačije sredi smrekovih gozdov, s kapelico, travniki in veliko jaso, na kateri se pasejo prekrasni konji, ponuja ogromno možnosti za lepe kadre,« pripoveduje Rok Švab, prvi glas, harmonikar, vodja in tudi sicer gonilna sila Modrijanov. Obenem ne pozabi do-dati, kako jih je tudi pri tem sodelovanju Natalija navdušila s svojo preprostostjo, sproščenostjo in dobro voljo.

Uspehi niso prišli čez noč

Natalija Verboten, ki sta jo v srednji šoli navduševala šport in matematika (!), šte-

je za resnejši začetek svojega delovanja v glasbi uspešno opravljeno avdicijo pri mladem koroškem narodnozabavnem ansamblu, s katerim je nastopila na vseh večjih festivalih te glasbe in posnela dve plošči. Že leta 1997 pa je posnela svoj prvi samostojni pop album. Mnogi se je še spomnijo, kako je leto zatem nastopi-la na Emi – z zlomljeno nogo! Jeseni leta 1998 se je z zmago na Festivalu narečnih popevk tudi uradno začela njena samo-stojna glasbena pot. To leto je bilo zanjo prelomno še v nečem: kot voditeljica od-daj narodnozabavne glasbe je začela de-lati na Televiziji Slovenija – najprej v oddaji Po domače, nato nekaj let v oddaji Vsak-danik in praznik, nekaj časa pa je vodila tudi povsem »svojo« oddajo Pri Jožovcu z Natalijo.

Modrijani na začetku svoje kariere

Vmes se je povezala z nekaterimi najuspešnejšimi avtorji zabavne glasbe in s trdim delom ter nenehnim nastopanjem postala eno najbolj zvonečih imen popularne glasbe v Sloveniji. Največji navdušenci so ji celo nadeli vzdevek »Natalija Nacional«. Obenem se je še dodatno glasbeno izobraževala na urah klasičnega solopetja pri profesorici Dušanki Simonovič v Velenju, leta 2003 pa s skladbo Na pol poti celo zmagala na festivalu Slovenska popevka.

Vrnitev k polkam in valčkom

Ljubitelji narodnozabavne glasbe so bili zato kar nekoliko presenečeni, ko je kot voditeljica predlanskega festivala Slovenska polka in valček, po razmeroma dolgem premoru, spet zapela polko, ki sta jo posebej za to prireditev in za samo Nata-

lijo napisala brata Vilko in Slavko Avsenik. Morda je tudi to vplivalo na njeno odločitev, da se letos še enkrat vrne k domačim vižam, tokrat z Modrijani. O njih ima najboljše mnenje. Čeprav so se že dolgo bežno poznali (pa tudi Velenje in Dobrna nista daleč vsaksebi), šele zdaj, ko so skupaj prebili nekaj dni, ugotavlja, kako so fantje zanimivi in zabavni.

»Nisem si predstavljala, da so po devetih letih samih uspehov, ko so vsepovsod, kjer so se pojavili, pobrali najvišje nagrade, ostali v resničnem življenju tako skromni in iskreno predani glasbi. So pa po značaju zelo različni: Rok je za odrom zelo hudomušen in nenehno stresa šale, medtem ko v soju žarometov težko kaj spregovori. Zanj obstaja le glasba, ki da ji na odru nima kaj dodati ... Njegov sorodnik

Blaž, ki je v zadnjem času tudi radijski in televizijski voditelj, je pravi romantik, Peter in Franjo pa brata z vsemi značilnostmi in simpatičnimi domislicami, ki jih po navadi srečamo samo pri bratih,« opisuje Modrijane Natalija, ki je menda spomladi celo pestovala idejo, da bi ta naveza predstavila valček Spomni se kar v tekmovalnem delu Slovenske polke in valčka, a potem do tega ni prišlo. Navsezadnje je še bolje tako, saj bi tekmovanje s tem izgubilo svoj čar – zmagovalec bi bil namreč že vnaprej znan ...

Videospot skladbe Spomni se se že vrti po vsem svetu. Za vse ljubitelje dobre glasbe in lepote slovenske narave še naslov, kjer ga najdete: <http://www.rubicon.si/natalijazmodrijaniMPEG1CD.mpg>

Jože Galič

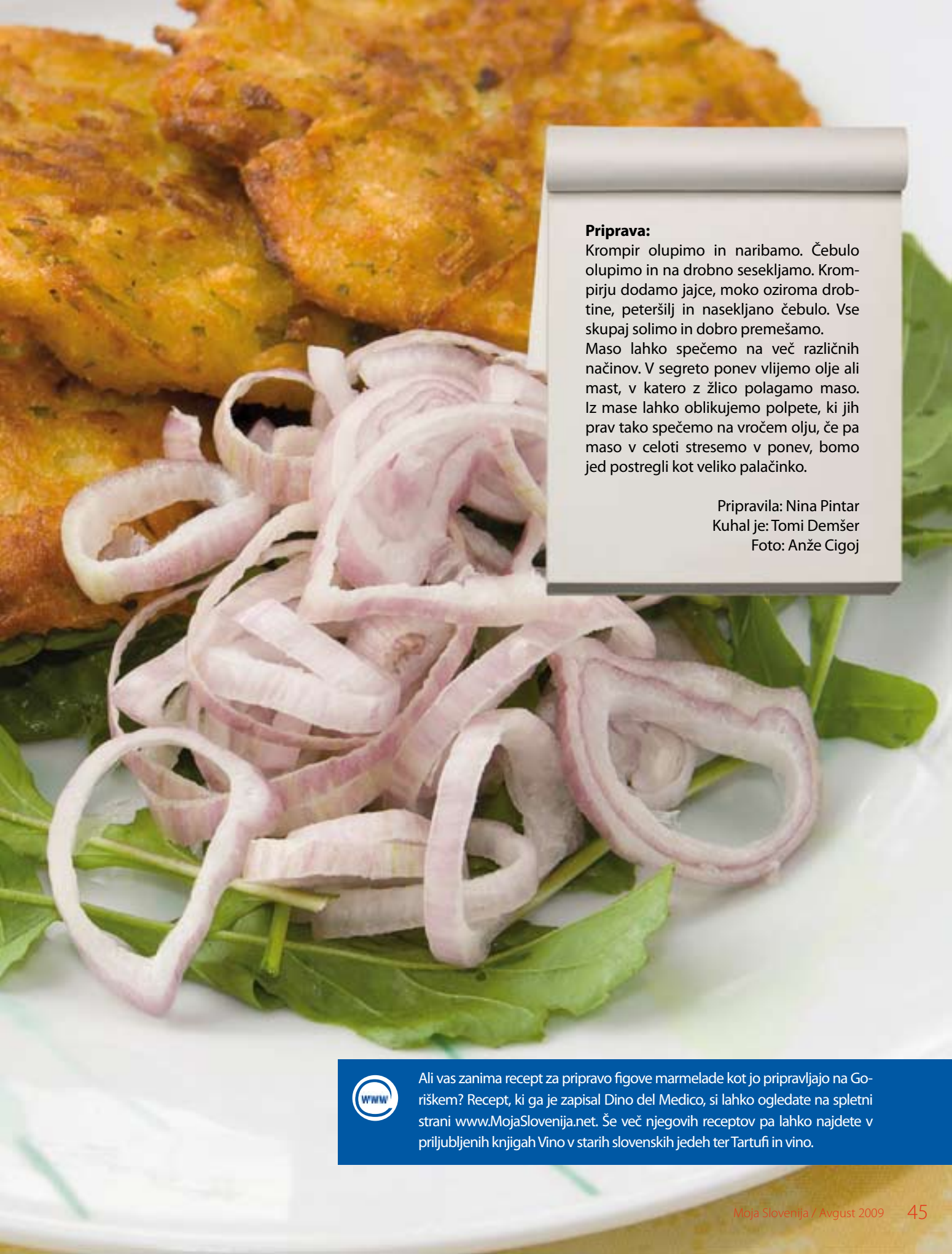
Krumpentoč

Krumpentoč je večja ali manjša krompirjeva palačinka oziroma polpeta, ocvrta na masti. Poimenovanje izhaja iz Hrastnika, kjer je bila jed poznana tudi kot »krumpatoč«. Steklarske družine so tamkaj z izrazom »toč« poimenovalle vse okrogle jedi, ki so bile ocvrte na masti ali olju, »krumpe« pa je le eden od 132 slovenskih izrazov za krompir.

Potrebujemo:

½ do 1 kg krompirja
1 jajce
1 čebulo
peteršilj
sol
moko ali krušne drobtine
mast ali olje

Priprava:

Krompir olupimo in naribamo. Čebulo olupimo in na drobno sesekljamo. Krompirju dodamo jajce, moko oziroma drobtine, peteršilj in nasekljano čebulo. Vse skupaj solimo in dobro premešamo.

Maso lahko spečemo na več različnih načinov. V segreto ponev vlijemo olje ali mast, v katero z žlico polagamo maso. Iz mase lahko oblikujemo polpete, ki jih prav tako spečemo na vročem olju, če pa maso v celoti stresemo v ponev, bomo jed postregli kot veliko palačinko.

Pripravila: Nina Pintar
Kuhal je: Tomi Demšer
Foto: Anže Cigoj

Ali vas zanima recept za pripravo figove marmelade kot jo pripravljajo na Goriškem? Recept, ki ga je zapisal Dino del Medico, si lahko ogledate na spletni strani www.MojaSlovenija.net. Še več njegovih receptov pa lahko najdete v priljubljenih knjigah Vino v starih slovenskih jedeh ter Tartufi in vino.

45. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture

122 udeležencev iz 23 držav se je v začetku poletja udeležilo že 45. Seminarja slovenskega jezika, literature in kulture, ki ga organizira Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. »Če ugibam oziroma upoštevam delno analizirane ankete, potem lahko rečem, da je letošnji seminar v popolnosti uspel – tako kot že v preteklih nekaj letih,« je letošnji Seminar slovenskega jezika, literature in kulture ocenil Damjan Huber.

Udeleženci iz celega sveta

45. Seminarja slovenskega jezika, literature in kulture (45. SSJLK) se je udeležilo 122 udeležencev iz 23 držav. »Večina, to je 90, jih je bilo študentov slovenščine na tujih univerzah, 32 pa jih je že zaposlenih, in sicer jih približno polovica dela na univerzah in inštitutih v tujini – poučujejo slovenščino, raziskujejo slovenščino, prevajajo, skratka, tako ali drugače se strokovno ukvarjajo s slovenščino,« je udeležence opisal Damjan Huber s Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik, ki deluje v okviru Oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Na seminar vsako leto pride od 20 do 30 bolj ali manj začetnikov, ki so se slovenščino šele začeli učiti na tujih univerzah, glavnina pa jih je nadaljevalcev in izpopolnjevalcev, ki povsem obvladajo slovenski jezik in se želijo samo seznaniti z novostmi v jeziku, literaturi in kulturi. »Vsako leto imamo štiri začetne skupine, šest nadaljevalnih

in tri izpopolnjevalne,« še doda Huber. SSJLK se od drugih poletnih šol slovenskega jezika razlikuje ravno v tem, da so udeleženci seminarja predvsem študenti slovenščine v tujini, profesorji, asistenti na univerzah v tujini, prevajalci, torej tisti, ki se strokovno ukvarjajo s slovenščino. Prireditve sicer financira Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Republike Slovenije.

Navdušile so jih lepote Slovenije in gledališčniki

Glavni del seminarja traja dva tedna (letos od 29. junija do 10. julija), v njem imajo dopoldne udeleženci fonetične vaje, izbirni jutranji tečaj in lektorate slovenščine, popoldne pa predavanja, konverzациjo in individualno konverzациjo. Predtedna seminarja (letos od 22. junija do 28. junija) se je udeležilo 21 udeležencev. »To so začetniki v slovenščini, ki imajo v tem predtednu zelo intenzivne lektorate slovenščine

in fonetične vaje,« pove Huber. V popoldansko-večernem času pa so imeli še dodatne aktivnosti – ekskurzijo na Gorenjsko, kjer so obiskali Vrbo in Bled, ogledali so si slovenski film Pod njenim oknom, obiskali nekaj plesnih predstav, se sprehajali po Ljubljani, obiskali koncert in muzeje ter se preizkusili v izdelovanju medenih dražgoških kruhkov. In kaj je udeležence seminarja najbolj navdušilo? »Glede na analizo anket, ki na žalost še ni v celoti narejena, so bili udeleženci najbolj navdušeni nad celodnevno ekskurzijo v Lipico, Škocjanske jame in Piran ter nad obema gledališkima predstavama – v Slovenskem mladinskem gledališču smo si ogledali predstavo Eda – zgodba bratov Rusjan; navdušeni so bili tudi nad gledališko predstavo (improvizacija) kolektiva Narobov, ki so se nam predstavili s predstavo Ta kratke. Ne smemo pozabiti tudi delavnice z Akademsko folklorno skupino France Marolt,« je povedal Huber.

Seminar slovenskega jezika, literature in kulture že od 1965

Seminar slovenskega jezika, literature in kulture je prireditve, ki ima že 45-letno tradicijo. Damjan Huber je opisal začetke seminarja: »Ustanovljen je bil z namenom, da bi se predvsem profesorji, asistenti in drugi, ki se tako ali drugače profesionalno ukvarjajo s slovenščino, lahko dodatno strokovno izobrazili v slovenščini in bi potem to znanje lahko posredovali svojim študentom v tujini. Pred več kot štiridesetimi leti se je prireditve torej udeležilo nekaj deset tujih slavistov, danes pa so to predvsem študenti slovenščine na tujih univerzah – starostno je torej populacija udeležencev seminarja danes precej mlajša.« Seminar so slovesno odprli v atriju Mestnega muzeja, udeležence pa so pozdravili župan mesta Ljubljana Zoran Jankovič, prorektorica Univerze v Ljubljani red. prof. dr. Julija Kristl, dekan Filozofske fakultete red. prof. dr. Valentin Bucik in predstojnica Oddelka za slovenistiko red. prof. dr. Boža Krakar Vogel.

Patricija Vrtič

Nabiranje kolajn na sredozemskih igrah in univerziadi

Julij je ponavadi mesec, ko je v športu najmanj vrhunskih dogodkov, letos pa je bilo malce drugače. Res je, da so po stari navadi poleti najbolj aktivni teniški igralci in igralke ter atleti in atletinje, Slovence pa smo pospremili kar na tri velika tekmovanja – sredozemske igre, univerziado in svetovno prvenstvo v plavanju.

Odrpno prvenstvo Slovenije v tenisu

Verjetno pa je bil in bo največji športni dogodek v letu 2009 v Sloveniji odrpno prvenstvo Slovenije v tenisu. Zakaj? Nastopila je tudi najboljša igralka sveta Dinara Safina. Slovenke so bile v Portorožu slabe, saj so vse izpadle že v prvem krogu, kar je zagotovo manj, kot smo pričakovali, vseeno pa je bilo letos izjemno veliko število gledalcev in odlična organizacija. Na koncu je na Slovenski obali slavila tista, ki smo jo tudi pričakovali na vrhu. Po dramatičnem boju v finalu je bila najboljša Safina, ki je ugnala lansko zmagovalko, Italijanko Saro Errani. V Portorožu so gledalci lahko cel teden res uživali v presežnikih vrhunskega tenisa, žal brez naših deklet.

Uspešne sredozemske igre

Če je bil tenis v Portorožu domači dogodek, pa so se Slovenci v drugih športih udeležili kar nekaj velikih tekmovanj v tujini. V italijanski Pescari so bile sredozemske igre in Slovenija je male olimpijske igre končala s 26 kolajnami – sedmimi zlatimi, devetimi srebrnimi in desetimi

bronastimi. Naši so bili najuspešnejši v judoističnem taboru, izkazali pa so se še atleti, plavalci in balinarji. Tudi športni praznik študentskega športa, ki je bil letos v Beogradu, je Sloveniji prinesel kar nekaj kolajn, naši športniki pa so se izkazali tudi na evropskih igrah mladih na Finskem.

Ekipni prvaki na prvenstvu v streljanju

Prvi pravi vrhunec pa je bilo zagotovo evropsko prvenstvo v streljanju, ki je bilo v hrvaškem Osijeku. Lep uspeh so spet dosegli naši strelci, ki so se okitili celo z naslovom evropskih ekipnih prvakov, posamični kolajni pa sta osvojila še Robert Markoja in Rajmond Debevec. Več smo od naših plavalcev pričakovali na svetovnem plavalnem prvenstvu v Rimu. Ostali smo brez kolajne, kljub temu da so naši dosegli nekaj rekordnih izidov, toda nove kopalke so poskrbele za pravo poplavo svetovnih, evropskih in ostalih rekordov, kar nekoliko zmanjšuje vrednost prestižnega plavalnega tekmovanja.

Atletinji, ki veliko obetata

Treba je omeniti vsaj še dve atletinji, ki sta

zablesteli julija. Najprej je to Hodošanka Sonja Roman, ki je na tekmi zlate lige v Rimu dosegla nov državni rekord v teku na 1500 metrov (4:02,13), kar je lep obet pred bližnjim svetovnim prvenstvom v Berlinu. Posebej pa je treba opozoriti na mlado, komaj 17-letno Brežičanko Barbaro Špiler, ki je osvojila dve zlati kolajni (na svetovnem prvenstvu za mlajše mladinke in igrah mladih), poleg tega pa je postavila nov državni rekord v metu kladiva (66,18 m) in mnogi strokovnjaki jo že vidijo kot bodočo nosilko kolajn z velikih tekmovanj. Seveda, ko pa trenira v taboru olimpijskega prvaka Primoža Kozmusa. Brez nogometa pa vseeno ne gre. Razen Maribora so slovenski klubi bolj klavrno nastopili v evropskih pokalih, začelo pa se je slovensko prvenstvo, po štirih letih spet z ljubljansko Olimpijo. Letos se nam obeta zanimiv boj za vrh, veliko jih je, ki menijo, da je Maribor absolutni favorit, vsaj dva ali trije klubi pa se s tem gotovo ne bodo strinjali.

EKIPA

Jurij Završnik,
www.ekipa.org

Summaries

INTERVIEW: Jurij Souček

In April Jurij Souček celebrated his 80th birthday. Although he formally retired in 1993 after 40 years of acting and 50 years of collaboration with Drama (theatre), he still acts. Souček is among the most recognizable actors and voices in Slovenia, because he dubbed into Slovene all of Slovenia's successful animated cartoons - Čebelica Maja (Maya, the Little Bee), Palček Smuk (Smuk The Dwarf), Buš Buš, Medvedek Uhec (Uhec The Teddy Bear), Maksi pes Fik (Fik The Maxi Dog) and dva prašička »Pipi in Melkijad (Piggeldy and Frederick, The Two Pigs).« For his work he received many prizes including the Borštnik Ring. He says of himself, that he still has the power and desire to act and despite his mature years he has no time to write his memories. Jurij Souček is a living legend.

THE TOPIC OF THE MONTH: Summer meetings in Slovenia

On the 2nd of July in the National Assembly the 9th All-Slovenian meeting was held and the title for this year's meeting was »Dealing with integration and assimilation«. Many Slovenes from the neighboring countries and around the world, experts and respected guests attended the meeting. Dr.Sc.Pavel Gantar, the president of the the National Assembly, opened the All-Slovenian meeting with a welcome address, joined by the greetings of Dr.Sc. Boštjan Žekš, the minister responsible for the Slovenes Abroad and the Neighboring Countries and Miro Petek, the president of National Assembly Commission, responsible for relations with the Slovenes Abroad and the Neighboring Countries. The discussions and socializing lasted through the evening. On the 4th of July Slovenes from near and far gathered for the now 16th Jamboree of the Slovenes Abroad arranged by the Emigration Association »Slovenia Around the World«. The honorable guest of the meeting - this year in Šmarješke Toplice - was the minister Boštjan Žekš,

who emphasized among other things: »It does not matter where Slovenians come from, all of them are our people«. Within the jamboree the planners organised the round table debate on »How we connect with our expatriates and how we would like to connect with them«. In the afternoon the participants attended the cultural programme and enjoyed the natural beauties of Šmarješke toplice. Also on the 4th July in another part of Slovenia in Nova Gorica the traditional »Meeting in Our Country« was held, organised by the Slovene Emigrant Association at the now 53rd gathering. In the morning the movie premiere »The Alexandrians« (Aleksandrinke) was shown in the city of Nova Gorica and in the afternoon the opening of the exhibition »Hidden faces of Alexandria« was held at Kromberk castle. The meeting was then continued in the theatre of Nova Gorica, where the ceremony speaker was the president of the state Dr.Sc.Danilo Türk. In a completely full hall of the Nova Gorica theatre - where numerous folk and other cultural groups provided the evening's entertainment, President Türk emphasized the importance of patriotism and of the Slovene language and culture.

A TALK TO THE FELLOWCOUNTRYMEN: Tone Mizerit

Between the pillars of the Slovenian society in Argentina, Tone Mizerit, our countryman from Lower Carniola, occupies an important place. He was barely 10 years old, when he left there with his father, a refugee, but it is still barely possible to detect the Lower Carniola accent in his speech. But it is not only by his accent that we can tell he is from Lower Carniola. It is also his cheerful nature, openness to people, tolerance for others and for different views. Tone Mizerit is collaborator and editor of the weekly magazine Svobodna Slovenija and collaborator and editor of the cultural review Meddobje. Since 1991 as Professor he has been teaching Slovenian literature (up to

Prešeren) and social education (History of Slovenian Settlement in Argentine and Slovenian Community Structure) at the Slovenian secondary course level under the headmaster Marko Bajuk in Buenos Aires. In 2007 he was elected to the Council for Slovenians Abroad at the Government of the Republic of Slovenia as a delegate for Argentine at a special convention.

OUR NOTICE: Summer is the time for the Slovene language

During the summer months there were some summer schools and seminars at several locations to encourage youth to learn the Slovene language. In July a course of the Slovenian language was held, entitled »Hello, here is the Slovenian Mediterranean« under the auspices of the Littoral University. The forty-hour course lasted for two weeks, was divided into two parts and was designed to teach linguistic structure and conversation. From June 29th to July 24th the 28th Summer School of Slovene language was held in Ljubljana, organized by the Centre for Slovene as a second or foreign language by the Faculty of Arts of the University in Ljubljana. The participants, from 18 years of age onwards, were able to attend the two-week or the four-week course. For adolescents aged 13 to 17 years old the Centre for Slovene as a second or foreign language for the 4th year organized the 4th Youth Summer School of Slovene Language in the capital. The Summer School of Slovene language, geared to children of Slovenian origin living abroad, was held from July 24th to August 8th in 2009. It was organized by The National Education Institute of The Republic of Slovenia in collaboration with the Elementary School Jože Gorjup Kostanjevica at Krka and financed by The Ministry of Education and Sport. In Summer School the Slovenian language is learned by children aged 7 to 12 years old.

AK

Sumario de este número

ENTREVISTA: Jurij Souček

Jurij Souček cumplió en abril ochenta años. A pesar de haberse jubilado en el año 1993, después de haber actuado durante cuarenta años y colaborado durante cincuenta con la casa Drama, sigue ligado a la actuación. Souček es una de las voces y uno de los actores más reconocibles en Eslovenia, ya que dobló las películas animadas más exitosas – La abejita Maja, El enanito Smuk, Buš Buš, El osito Uhec, El maxi perro Fiko y los cerdos Pipi y Melquíades. Recibió numerosos premios entre ellos el Anillo de Borštnik. Al hablar de sí dice que conserva la energía y el deseo de actuar y que, a pesar de los años que tiene, no encuentra tiempo para escribir sus memorias. Jurij Souček es una leyenda viviente.

EL TEMA DEL MES: Encuentros veraniegos en Eslovenia

El 2 de julio tuvo lugar en el Parlamento el IX. Encuentro de todos los eslovenos bajo el lema (Sobre)vivir la integración y la asimilación. El encuentro comenzó con el saludo del presidente del parlamento, el dr. Pavle Gantar. Hicieron lo

propio el ministro para los eslovenos por el mundo, el dr. Boštjan Žekš y el presidente de la comisión parlamentaria para las relaciones con los eslovenos por el mundo, el sr. Miro Petek. Las deliberaciones y las charlas se extendieron hasta el anochecer. El 4 de julio los eslovenos de aquí y del extranjero acudieron al 16. Encuentro de los eslovenos por el mundo, organizado por la asociación Slovenija v svetu. El ministro Boštjan Žekš expresó en el encuentro que tuvo lugar en las termas Šmarješke Toplice: «No importa de dónde vienen los eslovenos. Todos son 'nuestros'». Hubo una mesa redonda sobre el tema de las relaciones entre los compatriotas por el mundo. Por la tarde los asistentes pudieron gozar de un programa cultural y admirar las bellezas del lugar. En Nova Gorica tuvo lugar el mismo día el 53. Encuentro en mi país, organizado por Slovenska izseljenska matica. Por la mañana se pudo ver la película «Las alejandrinas» y por la tarde asistir a la apertura de la exposición «Los rostros ocultos de Alejandría» en el castillo Kromberk. El encuentro continuó en el recinto del teatro con la presencia del presidente dr. Danilo Turk y el ministro Žekš. Actuaron grupos de danzas folklóricas. El presidente habló de la importancia del amor a la patria, la cultura y el idioma.

COMPATRIOTAS EXITOSOS: Tone Mizerit

Uno de los pilares del ser esloveno en Argentina es nuestro compatriota de la región de Dolenjska, Tone Mizerit. Tenía apenas diez años al emigrar, para reunirse con su padre, pero siguen estando presentes en su dicción de los de la tonada de su lugar de origen. Conserva también una forma de ser alegre, característica de la gente de Dolenjska, abierta, tolerante ante las distintas formas de ver la realidad. Tone Mizerit es redactor y director del semanario Eslovenia libre y colaborador y director de la revista cultural Entresiglo. Desde al año 1999 da clases de literatura eslovena (hasta Prešeren) y

de historia de la comunidad eslovena en Argentina en el curso secundario esloveno ravnateljka Marka Bajuka en Buenos Aires. En el año 2007 fue elegido delegado de la Argentina para el Concejo de los eslovenos por el mundo en el gobierno de la República de Eslovenia.

TOMAMOS NOTA: Verano: tiempo para el esloveno

En los meses de estío hubo cursos y seminarios de esloveno en distintos puntos del país. La Universidad de Primorska organizó en julio un curso denominado: «Hola, aquí el Mediterráneo esloveno». El curso de cuarenta horas abarcó el conocimiento de las estructuras del idioma y la conversación. El Centro de esloveno como segunda lengua, que depende de la Facultad de Filosofía de la Universidad de Ljubljana, llevó a cabo la 28. Escuela de verano de esloveno entre el 29 de junio y el 24 de julio. Los estudiantes, de los 18 años en adelante, pudieron optar por el curso de dos semanas o por el de cuatro. Los jóvenes de entre 13 y 17 años pudieron asistir al curso de verano juvenil de idioma, mientras que los niños de origen esloveno, que residen en el extranjero, tuvieron la opción desde el 24 de julio y hasta el 8 de agosto. El curso para niños de entre 7 y 12 años fue organizado por el Instituto para la educación en colaboración con la escuela de enseñanza primaria Jože Gorjup de Kostanjevica, Krka, y financiado por el Ministerio de educación y deporte.

JB

Indijanska torbica (Iz Baragove zbirke v Slovenskem etnografskem muzeju)

Torbico v Baragovi zbirki so naredili Indijanci Otava in sodi med najlepše eksponate v najstarejši neevropski zbirki na Slovenskem.

Misijonar Friderik Baraga (1797–1868) je skoraj štiri desetletja deloval na ozemlju Velikih jezer med ljudstvi Očipve in Otava. Leta 1837 je v domovino poslal zbirko različnih indijanskih predmetov, in večina je danes shranjenih v Slovenskem etnografskem muzeju. Med njimi še posebej izstopa pravokotna, škatlasto oblikovana torbica iz brezovega lubja. Bogato okrasje je narejeno iz obarvanih bodic ježevca. Na sprednji in zadnji strani je upodobljeno raznobarno cvetje v vazi, cvetovi krasijo tudi pokrov, na obeh ožjih straneh pa so upodobljene stilizirane ženske figure. Ženske so oblečene v večbarvno prepasano obleko, v roki pa držijo torbico v različnih barvah. Notranja obloga je narejena iz belega papirja, na pokrovu je našit zelen svilen trak, ki se ga pri zapiranju zaveže z rdečim trakom pod zgornjim robom torbice. Takšne torbice domačini niso izdelovali za lastne potrebe, ampak so jih delali predvsem za trg, kjer so kupovali belci.

Investicija v košček domovine!

Ponujamo vam več novih "galerijskih" stanovanj velikosti od 57 do 170 m² na mirnih lokacijah v neposredni bližini mestnega jedra Maribor. Arhitekturno dovršena stanovanja vas poleg ugodnih tlorisnih rešitev in nizkih stroškov vzdrževanja ponujamo po ugodni ceni! Za kanček več individualnosti bomo v prihodnjem letu v Radizelu, samo 10 km iz Maribora, za vas zgradili več stanovanjskih hiš, ki jih lahko prilagodimo vašim željam. Več na spletni strani...

Pisana Beseda d.o.o.

Telefon: +386 (2) 333-13-85
Faks: +386 (2) 333-13-15
GSM: +386 (31) 635-885
www.pisanabeseda.si
info@pisanabeseda.si

Moja Slovenija

NAROČILNICA NA REVISO MOJA SLOVENIJA,
osrednjo revijo za Slovence izven meja domovine

Želim postati naročnik/ca revije Moja Slovenija. Revijo želim prejemati od številke _____ naprej, do preklica.

Stroški pošiljanja za 12 števk za pošiljanje v tujino znašajo 63€ oz. 76 USD.

Ime in priimek: _____
Ulica: _____
Kraj (in zvezna država): _____
Poštna številka: _____
Država: _____
Telefon: _____
E-pošta: _____
Datum in podpis: _____

Želim objavo voščila osmrtnice sporočila v velikosti:

- 1/8 strani: 100 EUR oziroma 50 EUR za naročnike na revijo
- 1/4 strani: 200 EUR oziroma 100 EUR za naročnike na revijo
- 1/2 strani: 400 EUR oziroma 200 EUR za naročnike na revijo

Plačal sem preko banke, na vaš račun št. S156242019004515506 pri Raiffeisen Krekova banka d.d., Maribor, S.W.I.F.T. code: KREKSI22

Plačal bom z osebnim čekom. Prosim, da naročilnico z osebnim čekom vred pošljete na Revija Moja Slovenija, Brnčičeva 13, 1231 Ljubljana - Črnuče.

Za dodatne informacije pokličite naš naročniški oddelek na +386 15653416, po elektronski pošti urednistvo@mojaslovenija.net ali na naslov Moja Slovenija, Brnčičeva 13, 1231 Ljubljana - Črnuče.

Revija Moja Slovenija je darilo Slovence Slovincem, ki živijo izven meja svoje domovine. Vsak mesec jo brezplačno pošiljamo družtvom v želji, da bi pripomogla k le večji povezanosti milijonov in v daritve Slovincem po svetu ali v zamjestvu prinesla mesečni stik z domovino. Če želite Moja Slovenija prejemati na svoj dom, pa se lahko nanjo tudi naročite.

				AVTOR: MARIKO DREŠČEK	AMATERSKO PETJE DE GLASBENI SPREMLJAVI	VNAPREJ PLAČANO NAROČILO	ZDORNJA OKONČNA	PRIST MED MEDNICEM IN SREDNICEM	RAMN ZAKONSKI PARTNER	VEČJA, UŠTNA MORSKA RIBA	BOSANSKI PISATELJ SAMOKOVLJA			
				GOROVJE OKROG PANONSKKE KOTLINE				16						
				PREKONTEV NOSEC-NOSTI, SPLAV		18					13			
				ŽENA ALEK. SANDRA VELIKETA			8							
				PAPREŽEV LETNI DOHODEK					ANDREJ KAROLI ZAČNI DEL TEKAŠKE TEKME					
				OLIVER MLADIK ŠPANSKI KOLEŠAR (ABRAHAM)			ANTON FOERSTER SOGLASNIKA V MORI			POSODA ZA NARJANJE ŽIVALI	KRONKA, LETOPIS			
MOJA SLOVENIJA	AMER. PISATELJ (JOHN DICKSON)	OBSEŽNO OTOČJE Z VNEŠNIM MOKRUM VRED	SKRAJNI KONEC POLOTOKA	AMER. FILMSKI IGRALEC (MATT)	HUMORISTKA PUTNIK	DRŽAVNA PRAVNICA	MOŠ. JAVNOŠKO FILMSKI REŽISER KUROSAVA	14			7			
ITAL. FILMSKA IGRAKKA (CLAUDIO)	15								FRANC. ZGODOVINAR IN PISATELJ (EDVARD)					
UŠTNA SREDO-ZEMSKA RASTLINA					1				VELIKA, MONARH DRUŽENA DRŽAVA	AM. KEMIK, NOBELOVEC LETA 1996 (ROBERT FLOYD JR.)	VLAČUGA TENISA OCA NANOVIČ	4		
FAKTOR REZUS			PISAVA STARŠ RIMLJANOV ALŽAČUJA (ZVIRNO)								VOLNENA OVRATNA RUTA	10		
IRANSKA VALUTA				6	VLAH, OČNAR	FRANC. DRUŽINA RISKARJEV		11			USAREC ŽOGE PRI NOGO. METU	SOSEDNJI ČEKI ČEVLAJSKA NIT		
MOJA SLOVENIJA	PLUNORA, BROZGA PAPIR RAZLIČ. FORMATA						SOCI. POSTOPEK FLAVALKA BAKOVIČ				5		SLABA SOLSKA OCENA	
FRANCE PREŠEREN JE NA VEČJI SLOVENSKE							KURK. OPOBLANEC KONJSKI TEK	2			KRAJ PRI LUBILJAN GREGOR MENDEL			
ŠVEDSKI PISATELJ HANSSON				GLAVNO MESTO SENEGALA, KIM NOVAR	17					AM. ASTRONAVT (JOHN) THOMAS ELIOT			3	
SLOV. NARODNI HEROJ (JOŽE)						STROJNO. NIJAK ZA ARITMETIKO		12					19	
ZAUPEN SOOBLAVEK OBEŠČEVALNE SLUŽBE		9				ORN PRAH V OBNIKU								SLOV. KOŠARKAR LAKOVIČ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
12	3	4	13	14	3	15	2	16	2	1	2
14	5	7	3	14	5	13	14	17	16	12	7

Nagradna križanka

Geslo iz tokratne številke nam pošljite do 20. septembra na naslov: Moja Slovenija, Brncičeva 13, 1231 Ljubljana - Črnuče, Slovenija in si pridobite enoletno brezplačno prejemanje revije Moja Slovenija. Pravilno geslo iz junijske številke pa se glasi Berimo in se učimo z založbo DZS. Žreb je prinesel srečo gospe Barbari Alič iz Münchna (Nemčija) in Društvu Slovencev »Triglav« iz Subotice (Srbija), ki prejmejo knjižni nagradi Založbe DZS. Celotno rešitev križanke si lahko ogledate na naši spletni strani www.MojaSlovenija.net. Čestitamo!

Indijanska torbica, Arbre Croche, Severna Amerika, okoli leta 1830
(iz zbirke Slovenskega etnografskega muzeja)